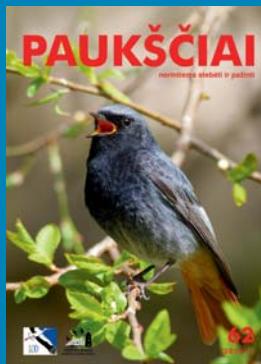

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

62
(2024/2)

Dūminė raudonuodegė (Phoenicurus ochrurus), Vilnius, 2024-04-21
© Egidijus Šiaudinis

Lietuvos ornitologų draugijos leidinys apie paukščius, jų apsaugą, stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m. kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. +370 638 90619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Arūnas ČERKAUSKAS
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Dr. Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-ŠVARCIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 800 egz.

PAUKŠCIAI / BIRDS
The magazine of the
Lithuanian Ornithological
Society, about birds, bird
observations and bird
conservation. Published
quarterly since 2009.

Editor in chief
Vytautas JUSYS

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybiniė organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosių aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslų, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejtingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m.

draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsauga besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.

Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 V. Jusys, R. Patapavičius. Dūminė raudonuodegė (Phoenicurus ochrurus)
Black Redstart

LOD žinios / LOD news

- 9 G. Petkus. 2024 m. balandžio 20-21 d. vyko LOD narių susirinkimas
LOD Annual Members Meeting, 20-21 April

NAUJOS PAUKŠČIŲ RŪŠYS LIETUVOJE / New bird species for Lithuania

- 11 V. Eigirdas. Aptikta nauja paukščių rūšis Lietuvai –
stepinė pempė (Vanellus gregarius)
Sociable Lapwing, a new species for Lithuania

PAUKŠČIŲ APSKAITOS / Bird census

- 13 L. Šniaukšta. Žiemojančių vandens paukščių rezultatai Lietuvoje 2024 metais
Results of midwinter waterbird counts in Lithuania in 2024

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 20 R. Patapavičius. Apie baltabruvius nykštukus
About Firecrests

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 23 S. Karalius. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2024 m. pavasarį
Bird Observations in Lithuania in spring 2024
32 V. Eigirdas, E. Komar. Pirmas gaiduko stebėjimo atvejis Lietuvoje
žiemos mėnesiais
First winter observation of Ruff in Lithuania
33 Lietuvos ornitofaunistinės komisijos informacija
Information from the Lithuanian Rare Birds Committee

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 34 R. Patapavičius. Toliausiai iš Lietuvos nuskridusis liepsnelė
The longest migration distance of Robin ringed in Lithuania
36 V. Jusys, V. Eigirdas. Paukščių žiedavimas Ventės rage 2024 m. pavasarį
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station in spring 2024

ĮVAIRENYBĖS / Various

- 40 S. Karalius. Nėra vabzdžių, nėra paukščių
No insects, no birds
42 A. Čerkauskas. Neįprasta gulbės giesmininkės perimvietė
Unusual location for Whooper Swan nest
43 V. Jusys. Keršuliai perėjo tame pačiame lizde
Wood Pigeons breeding in the same nest
43 I. Semionovas. Neįprasta paprastojo varnėno lizdavietė
Unusual location for Common Starling nest
44 V. Eigirdas. Margas juodasis strazdas
Mottled Common Blackbird
47 R. Akstinas. Įdomūs faktai apie pilkają žąsi
Interesting facts about Graylag Goose

© Bronislovas Ambrozas

Dūminė raudonuodegė (*Phoenicurus ochruros*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, retai žiemojanti rūšis. Mūsų šalyje dažniau matoma nuo kovo pabaigos iki spalio.

Biometrija

Kūno masė ir matmenys: patinų (n-1) svoris 16,0 g, sparnas 82 mm, uodega 62 mm, patelių (n-3) svoris 15,7 (14,0–17,0) g, sparnas 80,7 (79–84) mm, uodega 60,0 (56–63) mm (V. Jusys, L. Jezerskas).

Paplitimas ir skaitlingumas

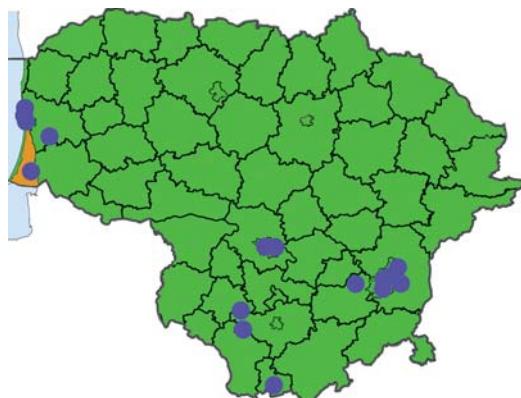
Lietuvoje pirmą kartą dūminę raudonuodegę aptiko T. Ivanauskas – 1939-04-04 patiną sumedžiojo Kauno zoologijos muziejaus (nuo 1970-12-16 – Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus) rinkiniams papildyti netoli Daugų. Tačiau tais pačiais metais išitikino, kad jos nėra retos Vilniuje. Tad galima manyti, kad Lietuvoje paukščiai pasirodė gerokai anksčiau. 1942-05-14 vieną paukštę stebėjo T. Zubavičius Aleknonių k., netoli Žuvinto ež. (Ivanauskas, 1964).

Ventės rage pirmosios keturios dūminės raudonuodegės sugautos 1957 m., o nuo 1975 m. sugaunama kasmet. Daugiausia per metus sugauti 147 paukščiai (2018 m.), 2016 m. – 131, 2019 m. – 125.

Šiuo metu dūminė raudonuodegė yra gana iprasitas paukštis Lietuvoje, dažnesnis vakarinėje ir pietinėje šalies dalyje. 1995–1999 m. atliekant Lietuvoje

Dūminiu raudonuodegijų paplitimas. Šviesiai žalia spalva – perėjimo zona, tamsiai žalia – aptinkama ištisus metus (sėli), šviesiai mėlyna – migruoja, užskrenda, tamsiai mėlyna – žiemojimo vietas © „Vikipedija“

Dūminė raudonuodegė paplitimas Lietuvoje. Žalia spalva – perejimo arealas, ruda – praskrenda migracijų metu, melyna – stebėjimai žiemos mėnesiais

Dūminė raudonuodegė, antrmetis patinas.
Ventės ragas, 2007-06-05 © Vytautas Jusys

perinčių paukščių atlaso darbus nustatyta, kad dūminė raudonuodegė perejimas įrodytas 67,9 proc. 10×10 km kvadratuose. Šilutėje 1992–1996 m. gyveno 60–70 porų (Jusys ir kt., 1999). XX a. pabaigoje kasmet šalyje perejo 10 000–30 000 porų (Kurlavičius, Raudonikis, 2001). Vėliau skaitlingumas šiek tiek didėjo ir 2008–2018 m. buvo vertinamas 30 000–50 000 perinčių porų (VSTT, LOD).

Žiedavimas ir migracija

Remiantis turimais duomenimis, Lietuvoje pirmosios dūminės raudonuogės (3 dar neskraidantys jaunikliai) sužieduotos 1941-07-22 Vilniuje. Vėliau 4 suauge (gebantys laisvai skristi) paukščiai sužieduoti tik 1957 m., bet nuo 1975 m. daugiau ar mažiau jų

Dūminė raudonuodegė, suauge patinas.
Tauragė, 2015-05-10 © Eugenijus Kavaliauskas

Dūminė raudonuodegė, patelė.
Ventės ragas, 2018-05-19 © Dalia Račkauskaitė

sužieduojama kasmet. Iš viso iki 2023 m. pabaigos Lietuvoje sužieduoti 3369 šios rūšies paukščiai, iš kurių 679 (20,2 proc.) buvo dar neskraidantys jaunikliai, o 2690 (79,8 proc.) – užaugę, jau gebantys laisvai skristi individai. Sužieduotų paukščių skaičiaus kitimas atskirais penkerių metų laikotarpiais parodytas grafike. Ženklų sužieduotų paukščių skaičiaus sumažėjimą 1991–1995 m. laikotarpiu nulėmė bendras žiedavimo aktyvumo Lietuvoje sumažėjimas dėl tuo metu vykusių istorinių politinių ir ekonominėų pokyčių. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad paskutinis diagramos stulpelis apima ne penkerių, o tik trejų metų laikotarpi. Dūminės raudonuodegės Lietuvoje buvo žieduotos net 39 Lietuvos rajonų ir savivaldybių (pagal dabartinį šalies administracinių suskirstymą) te-

Dūminė raudonuodegė. Jau skraidantis jauniklis.
Sakalinės k., Tauragės r., 2015-07-12
© Bronislovas Ambrozas

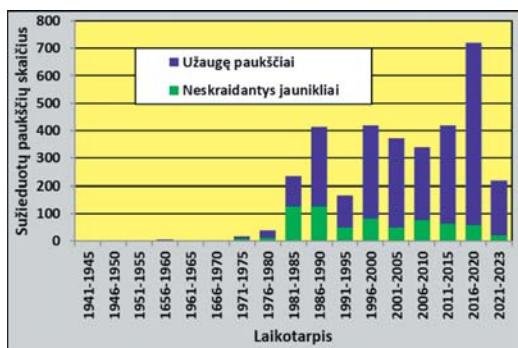
ritorijose. Šis faktas byloja apie jų paplitimą visoje šalies teritorijoje.

Lietuvoje pirmosios parskridusios dūminės raudonuodegės stebimos jau antroje kovo puseje, tačiau dažniausiai balandžio pradžioje. Mūsų kraštą palieka dažniausiai spalio mėn., o paskutinės vėlyvą rudenį dar matomos lapkričio mėn. pabaigoje. Žiemos mėnesiais stebimos ne kasmet. XXI a. užregistruota apie 30 žiemojimo atvejų įvairiose Lietuvos vietovėse. Didžioji dalis stebėjimų Klaipėdoje (Kopgalyje ir Smiltynėje) registruota 2005–2009 m. (S. Karalius, A. Grušas). 2024 m. aptikta Klaipėdoje (U. Kuzminskaitė), 2013, 2014, 2018, 2020, 2022 ir 2023 m. įvairiose Vilniaus vietose (A. Šimkus, V. Sabaliauskas, V. Butkus, B. Stukė, S. Paltanavičius), 2022, 2023 ir 2024 m. Kaune (K. Valinčienė, S. Rumbutis, M. Karlonas, G. Kukta, I. Šeškus, M. Šeškus). 2009-02-09 patinas stebėtas Žuvintė (A. Petraška), 2009-12-05 Druskininkuose (V. Šlajus), 2014-12-18 matytas Vanagų k., Klaipėdos r. (M. Briedis), 2020-01-03 Trakuose (E. Pakštytė), 2021-01-01 Linkmenyse, Ignalinos r. (G. Vaičaičiūtė), 2023-12-01 Ventės rage (V. Jusys), 2023-12-05 Daugų ež. pakrantėje, Alytaus r. (I. Šalaševičius).

Remiantis paukščių sugavimo žiedavimui Ventės rago ornitologinėje stotyje duomenimis, akivaizdu, kad šių paukščių pavasarinių ir rudeninių migracijų charakteris labai skirtingas. Pavasarį labai intensyvi migracija trunka tik dvi pirmąsias balandžio dekadas. Ki-

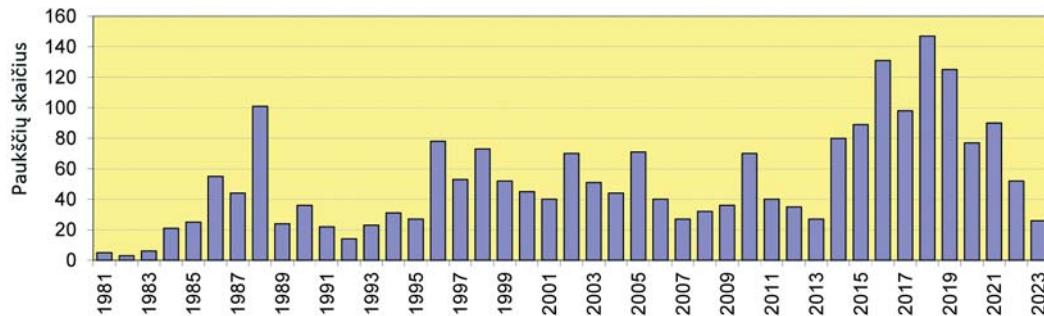
Ventės rago ornitologinėje stotyje pirmoji dūminė raudonuodegė sužieduota 1957 m., o iki 2023 m. pabaigos sužieduoti 2272 individai © Vytautas Jusys

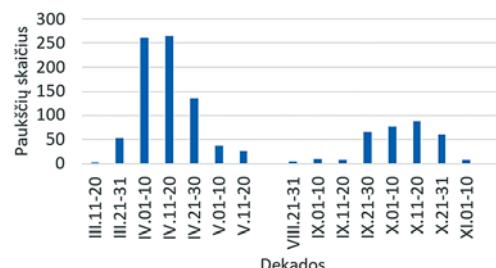
Lietuvoje sužieduotų dūminių raudonuodegių skaičius penkerių metų laikotarpiais (paskutinis stupelis grafike apima tik trejų metų laikotarpį)

tas labai įdomus faktas tas, kad pavasarį jų sugauta beveik 2,5 karto daugiau nei rudenį. Kodėl pavasarį jų sugaunama gerokai daugiau nei rudenį, pasakyti sunku. Gal rudeninės migracijos metu šie paukščiai migruoja tik labai plačiu frontu nesusidarančių migrantų srautams, o gal tai lemia kitos priežastys. Rudeninė daugiau mažiau vienodo intensyvumo migracija tėsiasi apie keturias dekadas – nuo rugėjo paskutinės dekados iki spalio paskutinės dekados. Šių paukščių sugavimas pagal mėnesius ir pavasarinių bei rudeninių migracijų intensyvumas, taip pat sužieduotų atskirais mėnesiais paukščių skaičius pagal jų sugavimą Ventės rago ornitologinėje stotyje parodytas grafiukuose.

Duomenų apie Lietuvoje sužieduotų dūminių raudonuodegių aptikimą turima labai nedaug. Iš įdomesnių aptikimų paminėtinį dviejų paukščių aptikimai Prancūzijoje, tame pačiame Atlanto Pirénų departamento Atlanto vandenyno pakrantėje, besiribojančiai su Ispanija. Vienas paukštis, Ventės rage žieduotas 1986-05-15, buvo aptiktas 1987-10-04, t. y. pr-

Ventės rage sugautų dūminiu raudonuodegių skaičius atskirais 1981–2023 m. (n=2236)

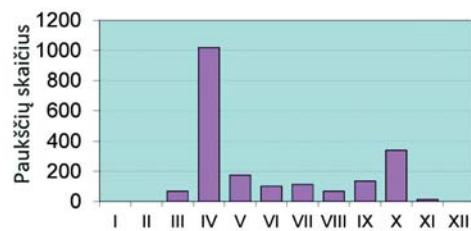

Dūminiu raudonuodegių migracija Ventės rage pavasarį (n=777) ir rudeninį (n=318) 2003–2023 m.

ėjus 507 d. po žiedavimo, o kitas, Zarasų r. žieduotas 2002-09-18, aptiktas 2002-12-27, t. y. praėjus 90 d. po žiedavimo. Atstumas nuo žiedavimo iki aptinkimo vietų, atitinkamai, 2086 ir 2321 km, o azimutas (kryptis nuo žiedavimo į aptinkimo vietą) – 228° ir 234°. Antrasis paukštis tikriausiai jau buvo savo žiemojimo vietoje, o ar pirmasis paukštis tą vietą jau buvo pasiekęs, ar buvo tik pakeliui į ją, pasakyti sunku. Dar vienas, žieduotas 2014-10-12 Kuršių nerijoje, 2015-07-08 aptiktas Vokietijoje, Meklenburgo-Pomeranijos žemėje. Įdomu tai, kad šis paukštis, žieduotas migracijos laikotarpiu, veisimosi laikotarpiu aptiktas 519 km atstumu nuo žiedavimo vietas, o azimutas 252°. Dar du Lietuvoje pavasarinių migracijos laikotarpiu žieduoti individai po 6 ir 41 d. buvo aptikti Latvijoje.

Lietuvoje aptiktai ir po vieną Latvijoje bei Rusijoje Karaliaučiaus sr. žieduotų paukštų. Pagėgiuose 2021-04-26 buvo aptikta perinti Slovakijos žiedu paženklinta patelė. Deja, iki šiol Lietuvos paukščių žiedavimo centras iš Slovakijos paukščių žiedavimo centro informacijos su šio paukščio žiedavimo duomenimis taip ir nesulaukė.

Duomenų apie artimiuose Lietuvių kraštuose (Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje, Suomijoje, Švedijoje) žieduotų dūminiu raudonuodegių aptikimus taip pat labai mažai. Vakarų Europoje (daugiausia Belgijoje) ir Centrinėje Europoje (daugiausia Vokietijoje) žieduoti paukš-

Ventės rage sugautų dūminiu raudonuodegių skaičius atskirais mėnesiais 1981–2023 m. (n=2039)

čiai, apie kuriuos duomenų tikrai nemažai, pagal Euranerijos Afrikos paukščių migracijos atlase (<https://migrationatlas.org>) pateiktus duomenis žiemos laikotarpiu aptinkami Europoje ir Afrikoje aplink visą Viduržemio jūrą. Literatūroje (Curry-Lindahl, 1981) nurodoma, kad, neskaitant skaitlingų jų aptikimų šiauriniame Afrikos pakraštyje, pavieniai paukščiai aptikti ir Etiopijoje, Somalyje, Sudane, Mauritanijoje. Remiantis šiais faktais, galima teigti, kad šiek tiek šių paukščių migruoja į Afriką ir toliau nuo jos šiaurinio pakraščio.

Veisimosi aplinka ir biologija

Kovo pabaigoje – balandžio pradžioje sugrįžusios dūminės raudonuodegės apsigyvena miestuose, gyvenvietėse, ypač tose, kuriose yra daugiau senų, mūriinių pastatų, taip pat statybvietai, remontuojamuose pastatuose, garažų, gamyklių teritorijose ir kitose panašiose vietose. Gyvena pavienėmis poromis. Lizardus suka įvairiuose pastatų plyšiuose, vidinėse pastatų dalyse ant balkinių, užnarviuose, pastogėse, langinių ir šelmeninių kregždžių lizduose, kartais apsigyvena ir inkiliuose, įkeltuose į medžius ar pritvirtintuose prie pastatų sienų. Lizardų krauna iš sausų žolių stiebų, šaknelių ir lapų, šiek tiek samanų. Vidinę lizdo dalį iškloja vilnomis, plaukais, naminių paukščių plunksnomis, įterpia siūlų, vatos, skudurėlių. Lizardo plotis 10–

Dūminės raudonuodegės dažniausiai apsigyvena aplieštų pastatų plyšiuose, nišose ir pan.

Nemuno delta, 2024-04-19 © Vytautas Jusys

Dūminės raudonuodegės apsigyveno šelmeninių kregždžių lizde. Ventės ragas, 2018-05-03 © Vytautas Jusys

12,5 cm, aukštis 5–7 cm, gūžtos plotis 4,5–6,5 cm, gylis 4 cm (Aleknonis, 1991). Kadangi per metus dūminės raudonuodegė vaikus peri du kartus, pirmieji šviežiai sudėti kiaušiniai randami jau balandžio paskutinėmis dienomis. I mums žinomus aštuonis lizdus pirmieji kiaušiniai buvo sudėti balandžio 30 d. (2 lizduose), gegužės 1, 3, 7, 8 d., birželio 28 d. ir liepos 26 d. (Aleknonis, 1991, n-7; V. Jusys, n-1). Pilnoje détyje būna 4–6, dažniausiai 5 kiaušiniai. Kiaušinių lukšto spalva balta su vos pastebimu melsvu atspal-

viu. Kai kuriose détyse pasitaiko kiaušinių su rausvais rudaais retais taškeliais. Vidutiniai kiaušinių matmenys 18,9×14,5 mm, svoris 1,9 g. Patelė deda kasdien po vieną kiaušinį ir peri 12–14 dienų. Išsiritusi jauniklių nugara ir galva apaugusi tamsiai pilkų pūkų kuokšteliiais. Lizdą, maitinami abiejų poros narių, jaunikliai dar nemokėdami skraidytį apliežia po 14–15 dienų. Vėliausiai lizdą palikę jaunikliai stebėti rugpjūčio 26 d. (Aleknonis, 1991). Juos dar kurį laiką prižiūri ir maitina tėvai. Dalį lizdų sunaikina katės, kiauniniai

Dūminės raudonuodegės kiaušiniai lizde. Ventės ragas, 2018-04-30 © Vytautas Jusys

Neseniai lizdą palikę dūminės raudonuodegės jaunikliai
© Saulius Tolvališa

Žiemoti pasilikusi dūminė raudonuodegė. Ventės ragas, 2023-12-01 © Vytautas Jusys

žvėreliai, žiurkės. Lizdą palikę jaunikliai daugiausia nukenčia nuo naminų kačių.

Mityba

Minta musėmis, vabalais, nedideliais drugiais ir kitais smulkiais vabzdžiais, vorais, vikšrais. Maistą renka nuo žemės, medžių kamienų ar pastatų. Rudeniop kartais lesa šeivamedžio ir kitas smulkias uogas.

Literatūra

Aleknonis A. 1987. *Dūminė raudonuodegė. Laukų giesmininkai*, p. 31–32.

Aleknonis A. 1991. Dūminė raudonuodegė. Lietuvos fauna. *Paukščiai*, nr. 2, p. 153–154.

Curry-Lindahl K. 1981. *Bird Migration in Africa*. Vol. 1.

Ivanauskas T. 1964. *Dūminė raudonuodegė. Lietuvos paukščiai*, p. 314–316.

Jusys V., Mačiulis M., Mečionis R., Poškus A., Gražulevičius G., Petraitis A. 1999. *Klaipėdos krašto perinčių paukščių atlasas*.

Jusys V., Karalius S., Raudonikis L. *Dūminė raudonuodegė. Nauji ir reti paukščiai Lietuvoje*, p. 148–149.

Kurlavičius P., Raudonikis L. 2001. Lietuvos paukščių vietinių perinčių populiacijų gausa, 1999–2001. *Ciconia*, nr. 9, p. 92–97.

Lietuvos perinčių paukščių atlasas 2006.

© Gintaras Stalauskas

2024 M. BALANDŽIO 20–21 D. VYKO LOD NARIŲ SUSIRINKIMAS

Gediminas PETKUS

Visuotinis LOD narių susirinkimas vyko 2024 m. balandžio 20–21 d., turizmo komplekse „Mėlynasis karpis“, Tvenkinų g. 10, Povilų k., Kintų mst., Šilutės r. Dvi dienas trukusio susirinkimo metu buvo aptarti vidiniai draugijos klausimai, o taip pat ir su paukščiais susijusios aktualijos – naujausi moksliniai tyrimai, gamtosauginiai projektai, įvairios švietimo iniciatyvos. Iš susirinkimą atvyko 40 narių, dar 20 narių savo balsus pateikė internetu. Iš viso šiai metais iki susirinkimo registruota 230 narių. Susirinkimo metu buvo patvirtintos LOD finansinės ir veiklos ataskaitos, Kontrolės komisijos ir LOD tarybos ataskaitos bei LOD veiklos kryptys.

Susirinkimo metu pristatyta Lietuvos ornitofaunistinės komisijos ataskaita, ją tradiciškai pristatė LOFK pirmininkas Saulius Karalius. S. Karaliaus teigimu paukščių stebėjimas populiarėja dėl socialinių tinklų įtakos ir aktyvių draugijos narių, tad sulaukiama vis daugiau anketų apie rastus retus paukščius. LOFK pirmininkas priminė, kad yra atnaujintas ir papildytas Lietuvos paukščių rūšių sąrašas, kurį galima rasti draugijos svetainėje <https://www.birdlife.lt/sarasas>

Po LOFK komisijos ataskaitos buvo aptariami, pristatyti LOD vykdomi tarptautiniai projektai ir pasiekimai, kuriuos vykdė draugija. „LOD igyvendinami

ES aplinkos ir klimato kaitos programos LIFE projektai“ ir „LIFE-TERNS projekto poveikio veiklų teritorijų ekosistemų paslaugoms vertinimo rezultatai“ pranešimus pristatė LOD projektų vadovas, ekspertas dr. Vytautas Naruševičius.

Vėliau Julius Morkūnas pristatė jūrinių paukščių tyrimams ir apsaugai skirto projekto UNCATCH rezultatus. Po Juliaus Morkūno pranešimo vyko žiemojančių vandens paukščių apskaitų 2024 m. rezultatų aptarimas. LOD valdybos pirmininkas aptarė akcijos rezultatus, padėkojo paukščių stebėtojams, dalyvavusiems paukščių skaičiavimo renginyje. Kaip įprasta,

vyko pristatymai ir diskusijos dėl metų paukščio. LOD ornitologas Arūnas Čerkauskas pristatė informacinių pranešimą apie 2023 m. paukštį – baltąjį gandrą, o LOD narys VDU dr. Gediminas Brazaitis pakvietė dalyvauti 2024 m. paukščio – mažosios musinukės apskaitoje.

Po metų paukščių pranešimų vyko diskusija apie LOD narių laikymąsi etikos kodekso principu. Diskusiją moderavo sekretoriato darbuotojai: Arūnas Čerkauskas ir Gediminas Petkus.

Antrą renginio dieną vyko praktiniai mokymai „Mažoji žąsis: kaip ją pažinti?“ paukščių stebetojams. Visų mokymų metu buvo gilinamos žąsų pažinimo žinios ir įgūdžiai. Mokymai buvo sudaryti iš dviejų dalių: teorinės paskaitos, kuri vyko balandžio 17 d., ir praktinės išvykos į Nemuno deltą, balandžio 21 d.

Siekiant efektyvesnės mažosios žąsies rūšies apsaugos, reikalingi duomenys apie šios rūšies paplitimą, kuriuos rinktų kvalifikuoti paukščių stebetojai. Mažosios žąsies pažinimas reikalauja patirties ir įgūdžių, tad siekdamai plėsti mažųjų žąsų stebetojų tinklą Lietuvoje, buvo apmokyti Lietuvos stebetojai šios retos ir unikalias rūšies pažinimo. Mokymus vedė labiausiai patyrę Lietuvos ekspertai-ornitologai.

Žąsų stebėjimas Nemuno deltoje © Justina Kuliešė

Praktinių mokymų „Mažoji žąsis: kaip ją pažinti?“ dalyviai © Justina Kuliešė

© Vytautas Eigirdas

APTIKTA LIETUVAI NAUJA PAUKŠČIŲ RŪŠIS – STEPINĖ PEMPĖ (*Vanellus gregarius*)

Vytautas EIGIRDAS

Važiuojant automobiliu ir stebint paukščius Nemuono deltoje 2024-04-21, Šyos polderio užlietose pievose, netoli Rupkalvių kaimo, nuo keliuko pakilo ir akį patraukė nematytas paukštis. Iš skrydžio ir elgsenos paukštis priminė mums įprastą paprastąjį pempę, tačiau apdaras gerokai skyrėsi, todėl labai krito į akis. Sparnuotis nutūpė netoli keliuko, kur pavyko gerai į apžiūrėti ir padaryti kelias nuotraukas. Paukštis buvo kiek smulkesnis už mūsiškę paprastąjį pempę, tačiau į akis krito ilgesnės kojos (buvo lengva palyginti, nes paukščiai vaikščiojo šalia vienas kito). Paukštis buvo kiek panašus į Lietuvoje vieną kartą stebėtą baltauodegę pempę (*Vanellus leucurus*), tačiau nuo jos skyrėsi ryškiu baltu antakiu, juodu virsugalviu ir juodu brūkšniu, einančiu nuo snapo

per akį. Taip pat stebėto paukščio kojos buvo juodos ir paukščiui skrendant ant uodegos matėsi juoda dėmė.

Atsivertus paukščių atpažinimo vadovą paaškėjo, kad tai Lietuvoje dar nestebėta paukščių rūšis – stepinė pempė (*Vanellus gregarius*). Šios rūšies paukščio pasirodymas Lietuvoje jau buvo laukiamas ir tikėtinis, nes aplinkinėse šalyse jis jau buvo registruotas. Remiantis tarsiger.com duomenimis, stepinė pempė Lenkijoje buvo registruota 58 kartus, Estijoje – 1 kartą, Suomijoje – 10 kartų, Švedijoje – 11 kartų.

Paukščių atpažinimo vadove „Europos paukščiai“ rašoma, kad stepinės pempės per Centrinės Azijos ir Pietvakarių Sibiro stepėse, žiemoja Šiaurės Afrikoje, Sirijoje, Irake ir Indijoje, kartais Pietų Izraelyje. Retai

Paukščių stebėtojai susirinko stebėti naujos paukščių rūšies Lietuvai – stepinės pempės (*Vanellus gregarius*).

Rupkalviai, Nemuno delta, 2024-04-21 © Vytautas Eigirdas

Stepinė pempė (*Vanellus gregarius*). Rupkalviai, Nemuno delta, 2024-04-21 © Vytautas Eigirdas

migruodama praskrenda Pietryčių Europą ir Artimuosius Rytus, kuri dažnai pasirodo su paprastosiomis pempėmis, nes sutampa buveinių ir maisto poreikiai.

Nemuno deltoje rasta stepinė pempė šioje vietoje laikėsi iki 2024-04-26 vakaro. Nemažai paukščių stebėtojų buvo atvykę ir galėjo iš arti pasigrožėti šiuo paukščiu, nes jis buvo gana drąsus ir, stebint per automobilio langą, kartai prieidavo vos per kelis metrus nuo automobilio.

Neskaitant D ir E kategorijų, tai 388 paukščių rūšis Lietuvai.

SOCIABLE LAPWING (VANELLUS GREGARIUS) - A NEW BIRD SPECIES FOR LITHUANIA

Vytautas Eigirdas

Summary. A new bird species for Lithuania was observed in the Nemunas Delta on 21/04/2024 - a Sociable Lapwing. Associating with Northern Lapwings, the bird was observed near the road in a flooded meadow and was present until 26/04/2024. Excluding categories D and E, this was the 388th bird species for Lithuania.

© Aušra Zeminskienė

ŽIEMOJANČIŲ VANDENS PAUKŠČIŲ APSKAITŲ REZULTATAI LIETUVOJE 2024 M.

Laimonas ŠNIAUKŠTA

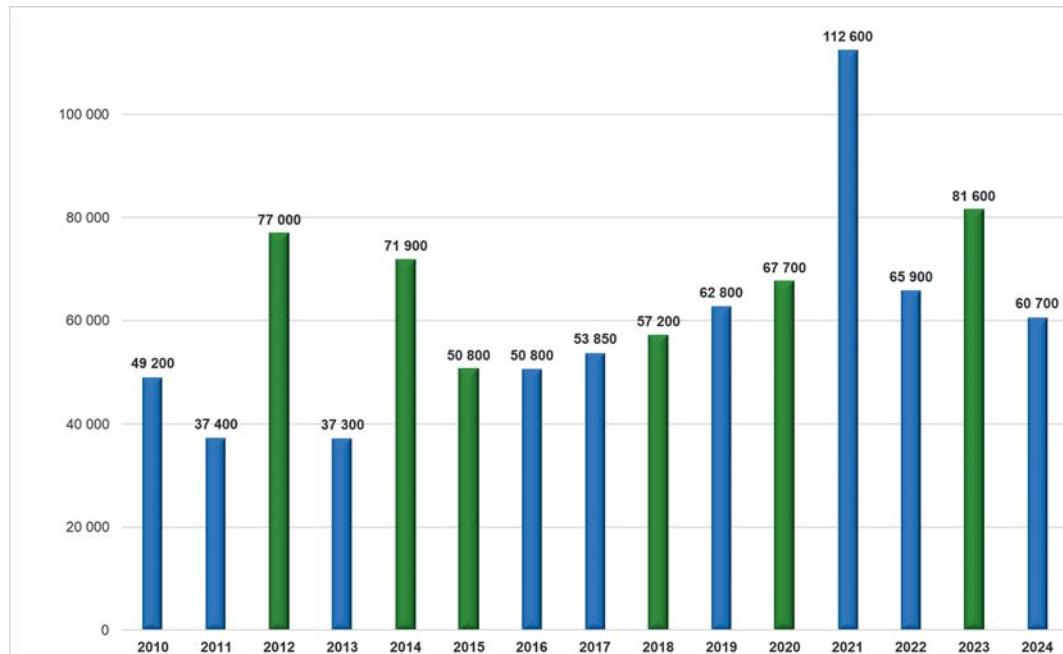
Žiemojančių vandens paukščių apskaitos vykdomos ne tik siekiant planuoti šių sparnuočių apsaugą, bet ir vertinant Vakarų Palearktikos vandens paukščių populiacijų gausumą. Tarptautinių vandens paukščių apskaitų (angl. *International Waterbird Census*) informacija tapo svarbi vandens ir pelkių paukščių apsaugai visame pasaulyje. Lietuvoje apskaitas LOD organizuoja kiekvienais metais nuo 2010 m., taigi šią žiema skaičiavome žiemojančius vandens paukščius penkioliktus metus iš eilės.

Pagal apskaitų metodiką duomenys renkami nuo sausio 9 iki 21 d., bet siekiant gauti tikslesnius duomenis apskaitos vykdomos sausio viduryje (šiais metais sausio 12–14 d.), kad tuo pačiu metu kuo daugiau apskaitų dalyvių vykdytų apskaitas skirtingose teritorijose. Prie apskaitų prisijungė gausus ir anksčiau dalyvavusius apskaitų dalyvių būrys, taip pat ir nauji savanoriai. Paukščius skaičiavome 48 rajonuose ar savivaldybėse ir aplankėme daugiau nei 250 vietovių. Prie apskaitų prisijungė ir rezervatų bei regioninių parkų darbuotojai, tad surinkome daugiau duomenų.

Jau tampa įprasta, kad orai žiemos metu permainingi. Ši žiema buvo ne išimtis. Gruodžio pabaigoje orai atšilo, laikėsi teigiamą temperatūrą, tačiau sausio pradžioje atšalo, apskaitų pradžioje naktimis oro temperatūra nukrisdavo žemiau nei -15°C . Kelios dienos buvo šiltesnės, tačiau dauguma vandens telkinių

liko užšalę. Šiemet stiprūs vėjai pajūryje netrukėd, kaip pernai, vykdyti apskaitų numatyta savaitgalį, tad Baltijos jūroje paukščius galėjome skaičiuoti numatytu laiku. Tačiau šiais metais bendra žiemojančių paukščių gausa buvo mažiausia, lyginant su paskutinių šešerių metų duomenimis. Daugiausia paukščių suskaičiuota Kauno mieste ir rajone (apie 19 000, net 31 % visų paukščių) bei Baltijos pajūryje (apie 6400), Marijampolės savivaldybėje (apie 4900) ir Vilniaus apylinkėse (apie 4300).

Gausiausia žiemojanti vandens paukščių rūšis buvo didžioji antis (*Anas platyrhynchos*). Šios rūšies užregistruoti individai sudarė net beveik 72 % visų suskaičiuotų paukščių. Antra pagal gausą rūšis – klykuolė (*Bucephala clangula*), daugiau nei 8 % visų suskaičiuotų paukščių, trečia – nuodėgulė (*Melanitta fusca*), gausiausia pajūryje žiemojanti rūšis.

2010–2024 m. vykdytų žiemojančių vandens paukščių apskaitų metu užregistruotų paukščių skaičiaus palyginimas

Žiemojančių paukščių skaičius 2024 m. atskiruose šalies rajonuose

Kauno m. ir r.	19 066	Tauragės r.	877	Rokiškio r.	375
Marijampolės sav.	4901	Šiaulių m. ir r.	770	Zarasų r.	308
Neringos sav.	4477	Birštono sav., Prienų r.	736	Kaišiadorių r.	303
Vilniaus m. ir r.	4337	Druskininkų sav.	664	Elektrėnų sav.	275
Klaipėdos m. ir r.	2648	Kelmės r.	643	Ignalinos r.	244
Mažeikių r.	1849	Anykščių r.	631	Molėtų r.	198
Šilutės r.	1671	Trakų r.	595	Alytaus r.	158
Palangos m.	1518	Pakruojo r.	576	Raseinių r.	111
Biržų r.	1459	Kėdainių r.	558	Joniškio r.	93
Jonavos r.	1405	Plungės r.	507	Skuodo r.	63
Panevėžio m. ir r.	1087	Vilkaviškio r.	495	Akmenės r.	45
Jurbarko r.	1079	Varėnos r.	479	Rietavo sav.	26
Šalčininkų r.	1042	Švenčionių r.	461	Lazdijų r.	23
Pasvalio r.	979	Utenos r.	457	Telšių r.	3
Ukmergės r.	915	Kalvarijos sav.	405	Kazlų Rūdos sav.	0
Širvintų r.	886	Kretingos r.	390		

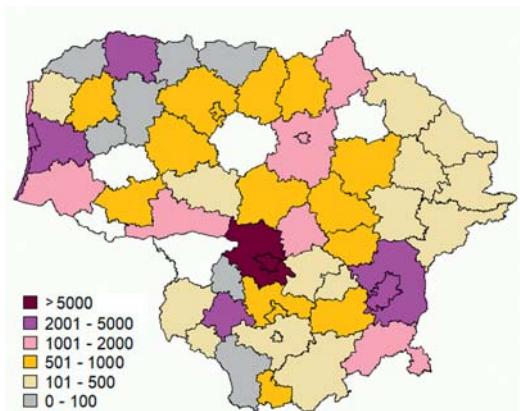
Susumavę visų apskaitų dalyvių atsiųstų anketų duomenis šią žiemią suskaičiavome apie 60 700 paukščių. 2010–2024 m. apskaitų duomenis galima palyginti diagramoje (mėlynai išskirti metai, kai apskaitų metu orai buvo šalti ir dauguma vandens telkinių užša-
lę, žaliai pažymėtos šiltesnės apskaitų metu oro sąlygos).

Žiemojančių vandens paukščių stebėjimų duomenų pasiskirstymas pagal teritorijas pateikiamas lentelėje ir paveiksle. Kauno apylinkės – viena iš pagrin-

dinių vandens paukščių Lietuvoje žiemaviečių, Neryje ir Nemune ties Kaunu žiemojo daugiau paukščių nei Marijampolės, Neringos, Vilniaus, Klaipėdos ir Mažeikių rajonuose ar savivaldybėse kartu sudėjus.

Didžiausios sankuapos šią žiemią buvo užregistruotos:

- Kauno miesto apylinkėse:
  - ~12 200 didžiųjų ančių;
  - ~3800 klykuolių.

Žiemojančių paukščių stebėjimų duomenų 2024 m. pasiskirstymas šalies rajonuose

- Šešupės upėje ties Marijampole virš 3200 didžiujų ančių;
- Baltijos pajūryje tarp Alksnynės ir Juodkrantės virš 1300 nuodėgulių;
- Ties Vilniaus miesto nuotekų valymo įrenginiais virš 1200 didžiujų ančių;
- Vandens telkiniuose ties Jonava virš 1100 didžiujų ančių;
- Nevėžyje ties Panevėžiu virš 1000 didžiujų ančių.

Toliau trumpai apžvelgiami atskirų rūsių paplitimo ir gausos ypatumai.

Didžioji antis (*Anas platyrhynchos*). Užregistruoti 435 97 individai, iš kurių apie 44 % patelių ir 56 % patinų. Gausiausia buvo Kauno mieste ir rajone – 12 613, Marijampolės sav. – 4733, Vilniaus mieste ir r. – 3791, Mažeikių r. – 1758, Biržų r. – 1441.

Didžiosios antys šiemet sudarė absoliučią daugumą visų suskaičiuotų paukščių (-72 %). Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 33 463 (41 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 31 760 (38,9 %), 2021 m. – 43 370 (38,5 %), 2020 m. – 28 850 (42,6 %), 2019 m. – 38 300 (61 %).

Tokią šios rūšies gausą šiemet lėmė didelės sanės kaupos ties Kaunu, kur buvo suskaičiuota virš 12 600 didžiujų ančių. Ankstesniais metais skaičiai tokie: 2023 m. – ~1000, 2022 m. – ~8300, 2021 m. – ~11 700, 2020 m. – ~5400.

Paprastoji klykuolė (*Bucephala clangula*). Užregistruoti 5268 individai. Gausiausia Kauno mieste ir rajone – 3933. Kituose rajonuose daug mažiau skaitlinga: Šilutės r. – 360, Vilniaus m. ir r. – 232, Jurbarko r. – 123, Trakų r. – 98, Zarasų r. – 67, Pasvalio r. – 53, Kaišiadorių r. – 46, ties Palanga – 44,

Kuoduotosios antys (*Aythya fuligula*). Smeltalė, Klaipėda, 2024-01-13 © Dalia Račkauskaitė

Didieji dančiasnapiai (*Mergus merganser*). Šešupė, Marijampolė, 2024-01-12 © Aušra Žilinskienė

Birštono sav. ir Prienų r. – 42. Iš viso klykuolės buvo stebėtos 30 rajonų ar savivaldybių, bet mažiau skaitlingai nei per ankstesnius 6 metus. Mažiau nei šią žiema klykuolių buvo užregistruota tik 2017 m. – 5127, 2013 m. – 3350 ir 2010 m. – 5024.

Klykuolės sudarė ~8,6 % visų šiemet suskaičiuotų paukščių. Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 10 990 (13,5 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 8529 (10,5 %), 2021 m. – 12 768 (11,3 %), 2020 m. – 7965 (11,8 %), 2019 m. – 6095 (9,7 %).

Nuodėgulė (Melanitta fusca). Užregistruota 3620 individų. Kaip išprastai, didžioji dalis suskaičiuota Baltijos jūroje ties Neringa – 3605. Baltijos jūroje ties Klaipėdos r. – 7, o ties Palangos sav. – 8. Apskaitų metu vidaus vandenye nuodėgulės nebuvo regiszruotos.

Nuodėgulės sudarė 5,9 % visų suskaičiuotų paukščių. Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 5522 (6,8 % visų suskaičiuotų paukščių), 2022 m. – 5730 (7 %), 2021 m. – 1059 (0,9 %), 2020 m. – 5077 (7,5 %), 2019 m. – 5762 (9,2 %).

Didysis dančiasnapis (Mergus merganser). Užregistruota 1313 individų. Gausiausias Kauno apylinkėse – 318, Tauragės r. – 172, Vilniaus apylinkėse – 136, Jurbarko r. – 127. Taip pat didieji dančiasnapiai buvo stebėti dar 27 rajonuose ar savivaldybėse, bet mažiau skaitlingai. Nors ši rūšis pagal gausą užėmė ketvirtą vietą, tačiau šią žiemą buvo užregistruota mažiausiai žiemojančių individų nuo 2010 m.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuoti 2699 didieji dančiasnapiai, 2022 m. – 3482, 2021 m. – 12 277, 2020 m. – 2681, 2019 m. – 1524.

Gulbė nebylė (Cygnus olor). Užregistruoti 866 individai. Gausiausia Kauno m. ir r. – 402, Vilniaus apylinkėse – 57, Marijampolės sav. – 47, Varėnos r. – 45, Šilutės r. – 35, Trakų r. – 22, Pasvalio ir Kėdainių r. – po 21. Šios rūšies gulbės buvo stebėtos dar 21 rajonuose ar savivaldybėse. Šios rūšies paukščių, palyginti su ankstesniais metais, taip pat užregistruota mažai. Tik 2011 m. buvo suskaičiuota mažiau, t. y. 721 gulbių nebylių.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuotos 1626 gulbės nebylės, 2022 m. – 1119, 2021 m. – 2306, 2020 m. – 1919, 2019 m. – 1418.

Ausuotasis kragas (Podiceps cristatus). Užregistruoti 679 individai. Užregistruotas tik 4 rajonuose ar savivaldybėse: Baltijos jūroje ties Neringa – 387, Baltijos jūroje ties Klaipėdos r. – 241, Baltijos jūroje ties Palangos sav. – 49, Elektrėnų sav. – 2.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 2984, 2022 m. – 1462, 2021 m. – 370, 2020 m. – 3545, 2019 m. – 3760.

Ledinė antis (Clangula hyemalis). Užregistruota 513 individų. Didžioji dauguma užregistruota pajūryje: ties Neringa – 289, ties Palanga – 181, ties Klaipėda – 41. Taip pat po vieną ledinę antį stebėta vidaus vandenye – Nemune ties Kaunu ir Nemune ties Prienais.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 313, 2022 m. – 1126, 2021 m. – 150, 2020 m. – 991, 2019 m. – 293.

Kuoduotoji antis (Aythya fuligula). Užregistruotas 451 individas. Kauno apylinkėse – 377, Šilutės r. – 41, ties Klaipėda – 17, Jonavos r. – 8, Mažeicių

Laukys (*Fulica atra*).

Smeltalė, Klaipėda, 2024-01-13 © Dalia Račkauskaitė

Baltaskruostė berniklė (*Branta leucopsis*).

Talšos ež., Šiauliai, 2023-12-24 © Saulius Tamulis

kių r. ir Marijampolės sav. – po 3, ties Vilniumi ir Trakais – po 1.

Palyginimui: 2023 m. buvo suskaičiuota 2953, 2022 m. – 398, 2021 m. – 9446, 2020 m. – 604, 2019 m. – 263.

Gulbė giesmininkė (*Cygnus cygnus*). Užregistruoti 374 individai. Daugiausia užregistruota ties Kaunu – 230. Šalčininkų r. – 50, Mažeikių r. – 30, Trakų r. – 24. Taip pat gulbės giesmininkės buvo registruojamos dar 8 rajonuose ar savivaldybėse, bet mažiau skaitlingai, ties Vilniumi – 12, Varėnos ir Ignalinos r. – po 8.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 2019, 2022 m. – 369, 2021 m. – 1326, 2020 m. – 1730, 2019 m. – 102.

Laukys (*Fulica atra*). Šiemet užregistruoti tik 193 individai. Didžioji dalis laukų užregistruota ties Kaunu – 151. Ties Klaipėda suskaičiuoti 22 individai, Lazdijų r. – 16, ties Vilniumi – 3, ties Marijampole – 1.

Palyginimui: 2023 m. suskaičiuota 4920, 2022 m. – 370, 2021 m. – 16 243, 2020 m. – 3440, 2019 m. – 589.

Didysis kormoranės (*Phalacrocorax carbo*). Užregistruotas 181 individas. Daugiausia kormoranų suskaičiuota Palangos apylinkėse – 79. Ties Kaunu – 51, Baltijos jūroje ties Neringa – 17, ties Vilniumi – 13, ties Klaipėda – 11, Jonavos r. – 4, ties Druskininkais – 3, Varėnos r. – 2, Šalčininkų r. – 1.

Juodoji antis (*Melanitta nigra*). Stebėta tik pažūryje – 163 individai. Baltijos jūroje ties Palanga – 161, ties Neringa – 2.

Mažasis kragas (*Tachybaptus ruficollis*). Užregistruota 111 individų. Daugiausia individų stebėta Kauno m. ir r. – 38. Pasvalio r. – 24, Marijampolės sav. – 14, Druskininkų sav. – 8, Ukmergės r. – 7, ties Klaipėda – 5, ties Vilniumi – 4, Pakruojo r. – 3, Trakų, Utenos ir Birštono bei Prienų apylinkėse – po 2, Kėdainių ir Šilutės r. – po 1.

Eurazinė cyplė (*Mareca penelope*). Užregistruoti 62 individai. Kaip iprasta, didžioji dalis Kauno m. ir r. – 59, likusios Telšių r. – 3.

Mažasis dančiasnapis (*Mergellus albellus*). Užregistruoti 56 individai. Gausiausias ties Kaunu – 43. Taip pat registruotas Zarasų r. – 5, Šilutės r. – 4, ties Palanga – 3, Jonavos r. – 1.

Rudakaklis naras (*Gavia stellata*). Užregistruoti 53 individai. Daugiausia šių narų stebėta Baltijos jūroje ties Neringa – 24, ties Klaipėda – 17, ties Palanga – 12.

Juodakakliai narai (*Gavia arctica*) šių metų apskaitų metu nebuvu užregistruoti.

Pilkoji antis (*Mareca strepera*). Užregistruota 10 individų. Dauguma Kauno m. Nemune ir Neryje – 9, Pasvalyje Lėvens upėje – 1.

Rudagalvė kryklė (*Anas crecca*). Užregistruoti 8 individai. Visi stebėti Kauno m. ir r.

Žiloji antis (*Aythya marila*). Užregistruoti 7 individai. Ties Kaunu – 4, Šilutės r. – 3.

Vidutinis dančiasnapis (*Mergus serrator*). Užregistruoti 5 individai. Nedažnai registruojama rūšis, bet šią žiemą Baltijos jūroje ties Palanga suskaičiuoti 3, o ties Neringa – 2 vidutiniai dančiasnapiai.

Smailiauodegė antis (*Anas acuta*). Užregistruoti 5 individai. Reta žiemojanti rūšis. Ties Kaunu – 3, Marijampolės sav. ir Klaipėdoje – po 1.

Po vieną individą užregistruota: **baltaskruostė berniklė** (*Branta leucopsis*) – Šiaulių apylinkėse, **vandeninis strazdas** (*Cinclus cinclus*) – Zarasų r. Šavašos upėje, **mandarininė antis** (*Aix galericulata*) – Šventosios upėje ties Ukmurge, **šalmė antis** (*Netta rufina*) – Kauno m. apylinkėse, **alka** (*Alca torda*) – Baltijos pajūryje tarp Juodkrantės ir Alksnynės.

Apskaitų metu taip pat buvo registruojamos ir kitos žiemojančios ir su vandens ekosistema susijusios rūšys.

Kirai: iš viso suskaičiuoti 1134 **paprastieji kirai** (*Larus canus*), **sidabriniai** (*Larus argentatus*) ir **kaspijinių kirų** (*Larus cachinnans*) – 1199, **rudagalvių kirų** (*Chroicocephalus ridibundus*) – 599, **balnuotujų kirų** (*Larus marinus*) – 33, taip pat 13 neidentifikuotos rūšies kirų.

Apskaitų metu buvo užregistruoti žiemojantys **pilkieji garniai** (*Ardea cinerea*) – 118, **jūriniai erelai** (*Haliaeetus albicilla*) – 82, **didieji baltieji gar-**

niai (*Ardea alba*) – 16, **nendrinės vištelės** (*Gallinula chloropus*) – 14, **tulžiai** (*Alcedo atthis*) – 11 ir 1 **vandeninės strazdas** (*Cinclus cinclus*).

Padėka. Lietuvos ornitologų draugija nuoširdžiai dėkoja šiemis žiemojančių paukščių apskaitose dalyvavusiems ir duomenis pateikusiems stebėtojams: P. Adeikiui, G. Adomaitytei, J. Adomaitytei, R. Akstinui, A. Aleliūnui, J. Alonderytei-Venckienei, P. Antanavičiui, V. Augutei, A. Bakanavičienei, R. Bakanavičiui, B. Belchev, K. Bilinskui, V. Borkertaitei, M. Bružui, E. Buiydaitei, I. Čeponienei, A. Čerkauskui, I. Čitavičienei, J. Dabūnaitei, V. Dalmantaitei, D. De, D. Dementavičiui, L. Dvyliui, A. Eidukaitei, V. Eigirdui, P. Forni, A. Gaidamavičiui, O. Gaidamavičiūtei, Z. Gasiūnaitei, V. Grigaliūnui, M. Ilčiukui, R. Jakaičiui, J. Janušauskui, D. Janušoniui, A. ir K. Jarmalavičiams, A. Jasinskytei, A. Jurgo, R. Jusevičienei, M. Kamašinaitei, M. Karlonui, V. Karnauskui, D. Kavšinui, R. Kembrytei, V. Kilinskui, E. Kinderiui, R. Kinduriui, L. Klevinskui, M., J. ir M. Klikauskams, E. Komar, R. Komar, G. Kornevienei, R. Kubiliui, G. Kuktai, J. S. Kuliešiams,

Didysis baltasis garnys (*Ardea alba*). Šešupė, Marijampolė, 2024-01-12 © Aušra Žilinskienė

Mandarininė antis (*Aix galericulata*). Šventoji, Ukmurgė, 2024-01-06 © Žydrūnas Daunoravičius

D. Kuprusevičiūtei, U. Kuzminskaitėi, V. Laukžemiu, D. Laurinavičiui, V. Lepeškai, V. Lopetai, E. Lopšaitienei, B. Maldūnienei, L. Margaitytei, D. Martinavičiūtei, A. Masiliūnaitei, J. Matiukaitė-Pribušauskienei, S. Medžioniui, T. Meškutavičiui, S. Mitrikui, M. Mizarieui, J., R. ir V. Morkūnams, J. Mulevičiui, A. Naruškin, J. Naruševičiūtei, V. Narušienei, A. Norkūnui, D. Norkūnui, D. Norkūnienei, R. Padaigienei, E. Pakštytei, E. Paplauskui, S. Patkauskui, A. ir J. Petraičiams, T. Povilauskui, A. Pranaičiui, R. Pupeliui, D. Račkauskaitėi, M. Ružauskui, P. Salvador, R. Savickienei, I. Semionovui, G. Sidabrienei, Ž. Sinkevičiui, K. Skrabs, V. Slavickui, L. Stasiukynui, D. Stepanovui, B. Stukei, Š. Survilai, B. Šablevičiui, I. Šalaševičiui, I. Šeškui, M. Šeškui, K. Šiburkytei, A. Šimkui, L. ir M. Šniaukštoms, N. Špiliauskui, A. Tamošiūnienei, T. Taukelui, L. Tautkienei, V. Topichai, E. Užpelkui, G. Vaičaičiui, B. Vaičiūnui, I. Vėtaitei, A. A. Vikai, G. Vyšniauskaitėi, R. Žarkaitienei, V. Žemaitienei, J. Žiaukai, D. Žiaukienei, T. Žibūdai, A. Žilinskienėi.

Taip pat prie apskaitų prisijungusioms rezervatų ir regioninių parkų direkcijoms.

RESULTS OF MIDWINTER WATERBIRDS COUNTS IN LITHUANIA IN 2024

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Summary. The Lithuanian Ornithological Society, with the help of a large team of volunteers, continued the annual midwinter waterbird counts in January, the data contributing to the international waterbird census organized by Wetlands International. Observers visited more than 250 survey points and registered about 60,700 birds. The weather in January was cold and most lakes and other standing waterbodies were frozen at the time of the census. Mallard was the most numerous waterfowl species with a total number of more than 43,500 registered red birds (accounting for almost 72% of the total number of birds). The second most abundant species was Common Goldeneye with more than 5200 recorded and the third was Velvet Scoter with more than 3600 (most on the Baltic Sea). In terms of geographic distribution, the most significant number of birds were found in the vicinity of Kaunas (31% of all birds).

APIE BALTABRUVIUS NYKŠTUKUS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Prof. Tadas Ivanauskas 1964 m. išleistame antrame papildytame ir pataisytame „Lietuvos paukščių“ 3 knygos leidime rašo, kad jam Lietuvoje aptikti baltabruvio nykštuko neteko, „bet reikia manyti, kad ir čia jis gyvena, nes buvo pastebėtas Kaliningrado srityje ir Latvijoje“, o „Lenkijoje daug retesnis negu paprastasis nykštukas, bet gyvena visuose didesniuose miškuose“. Iš to galima daryti išvadą, kad šie paukščiai, net jeigu tais laikais galėjo būti aptinkami ir Lietuvoje, tai tikrai nedažnai. Jų paplitimo arealas yra labiau į pietus nei artimo giminaičio paprastojo nykštuko.

Remiantis turimais duomenimis, baltabruvis nykštukas pirmą kartą Lietuvoje aptiktas 1935 m. – sugautas Ventės rage Miko Posinko (jis buvo pirmasis paukščių žieduotojas Ventės rage). Vėliau net 36 metus nebuvo žinoma jokios informacijos, kad šis paukštis vėl būtų aptiktas Lietuvoje. Pirmas žinomas aptikimas po tiek metų užfiksuotas tik 1972 m., kai buvo sugauti trys individai taip pat Ventės rage. Per 52 pastaruosius metus (1972–2023 m.) iš viso Lietuvoje sugauta ir sužieduota 1300 baltabruvių nykštukų. Daugiausia jų sugauta ir sužieduota Ventės rage (1031) ir Kuršių Nerijoje (208). Nuo 1 iki 13 paukščių buvo sugauta ir sužieduota Jonavos, Kaišiadorių, Klaipėdos, Pasvalio, Širvintų, Trakų, Utenos, Varėnos, Vilniaus ir Zarasų r. bei Elektrėnų, Marijampolės ir Palangos sav. (pagal dabartinį Lietuvos administracinių suskirstymą).

Nuo 1972 m. šie paukščiai Lietuvoje į paukščių žieduotojų gaudyklės patenka vis dažniau ir dažniau, o nuo 1995 m. – kasmet. Bėgant metams kito ir šių paukščių, sugautų per pavasarinę migraciją (kovo–balandžio mėn.) ir rudenių migraciją (rugpjūčio–lapkričio mėn.), santykis – vis mažėjo sugaunamų per pavasarinę ir vis didėjo per rudenių migraciją sugaunamų individų santykinis skaičius. Tai paaškinama tuo, kad, šiltėjant klimatui, šie paukščiai, kurių paplitimo arealas šiaurės ir šiaurės rytų kryptimi buvo iki Lenkijos šiaurinio ir šiaurės rytų pakraščio, pradėjo plėstis į šiaurę. Tas plėtimasis, neabejotina, vyko per pavasarinę migraciją jiems nuskrendant ir pradedant sėkmingai perėti šiauriau jų ankstesnio paplitimo arealo. Metams bėgant čia tų paukščių vis gausėjo. Šios išvados pagrįstos faktu, kad iš 955 per rudenių migraciją sužieduo-

Lietuvoje per pavasarinę ir rudeninę migraciją sužieduotų ($n = 1273$) baltabruvių nykštukų skaičiaus kitimas per pastaruosius penkis dešimtmečius

Laikotarpiai (dešimtmečiais)	1974-83	1984-93	1994-03	2004-13	2014-23	1974-23
Viso sužieduotų 03-04 ir 08-11 mén.	5	9	32	34	1193	1273
Iš jų sužieduotų 03-04 mén.	4	3	21	13	279	320
% sužieduotų 03-04 mén.	80	33	66	38	23	25
Metų, kuriais sužieduota, skaičius	4	4	9	10	10	37

tų paukščių, kurių amžius buvo tiksliai nustatytas, 882 (97,5 proc.) buvo pirmamečiai, t. y. absoliuti jų dauguma išperėti Lietuvoje ir, neabejotina, šiauriau Lietuvos. Toks mažas suaugusių paukščių (antramečių ir vyresnių) skaičius per rudeninę migraciją gali reikšti tai, kad suaugėliai lieka žiemoti veisimosi vietose arba netoli jų. Lietuvoje sugautų ir sužieduotų šių paukščių skaičiaus kitimas atskirais dešimtmečiais ir atskirai per pavasaries bei rudenines migracijas, taip pat per pavasaries ir rudenines migracijas sugautų paukščių procentinis santykis pateikiamas lentelėje.

Pirmas žinomas faktas, pagal kurį galima spėti apie baltabruvių nykštukų perejimą Lietuvoje, buvo jau no paukščio sugavimas Ventės rage 2002-07-24 (tais pačiais metais jis ten buvo sugautas ir vėliau.). Vėliau Kristerio Castreno jie aptikti perintys Kuršių nerijoje prie Juodkrantės, 2004-08-05 stebėti suaugę paukščiai su jaunikliais. Vėliau duomenų apie jų spėjamą arba nustatytą perėjimą šalyje fiksuojama vis dažniau praktiskai visoje Lietuvos teritorijoje.

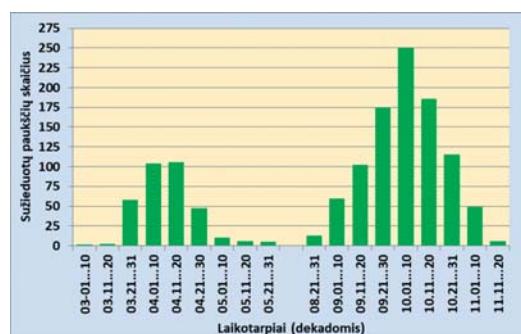
Baltabruvių nykštukų migracijos vizualiai sunkiai pastebimos, todėl daugiau mažiau objektyviai įvertinti šio vieno iš mažiausią ir sunkiai stebimo Lietuvos paukščio paplitimo ir gausos pokyčius bei jų migracijų dinamiką be jų sugavimo žiedavimui duomenų būtų labai sunku. Jų migracijų (pavasarinės ir rudeninės) eiga pagal 1972–2023 m. visų Lietuvoje sugautų individų

datas parodyta grafike. Pavasarinė migracija prasideda apie kovo vidurį (ankstyviausias pagavimas 2019-03-09). Gausiausiai migruoja kovo trečioje ir balandžio pirmoje bei antroje dekادose. Per tas tris dekadas sugauta net 79,1 proc. visų per laikotarpį nuo 03-01 iki 04-30 sugautų individų. Rudeninė migracija prasideda rugpjūčio trečioje dekadoje ir yra mažiau koncentruota nei pavasarinė, bet jos pikas – rugpjūčio trčia ir spalio pirma bei antra dekados – taip pat labai ryškus. Per tas tris dekadas sugauta 63,6 proc. visų per laikotarpį nuo 08-21 iki 11-20 sugautų individų. Kai kuriomis dienomis migruoja net gana gausiai. Pvz., 2018 m. spalio 6 d. ornitologas Vytautas Eigirdas pajūryje ties Melnrage per kelias ryties valandas tik viena voratin-kline gaudykle sugavo net 8 baltabruvius nykštukus. Vėlyviausias pagavimas 2020-11-16. Beje, ši jauna (pirmametė) patelė pakartotinai sugauta žiedavimo vietoje 2020-12-05. Ar tas paukštis čia liko žiemoti, ar vėliau pasitraukė piečiau – neaišku. Suprantama, atskirais metais migracijų terminai ir jų pikai gali kiek skirtis nuo čia pateiktų vidurkių per 1972–2003 m. laikotarpį.

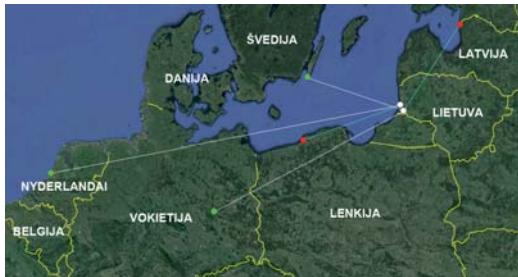
Iš visų sugautų individų, kurių amžius buvo nustatytas tiksliai, jaunų paukščių (pirmamečių per rudeninę migraciją ir antrų kalendorinių metų per pavasarinę migraciją) dalis buvo vienoda – 97,5 proc. per rudeninę ir 97,4 proc. per pavasarinę migraciją. Remiantis labai mažu migruojančių vyresnių (visiškai

© Vytautas Jusys

Baltabruvių nykštukų migracija Lietuvoje pagal jų sugavimo žiedavimui datas ($n = 1294$)

Baltabruvių nykštukų žiedavimo ir aptikimo vietas sujungtos linijomis (žalias žymės – aptikimo vietas žieduotų Lietuvoje, raudonos žymės – žiedavimo vietas žieduotų ne Lietuvoje; Baltos linijos sujungia žiedavimo vietas Lietuvoje ir aptikimo vietas užsienyje, šviesiai mėlynos linijos sujungia žiedavimo vietas užsienyje ir aptikimo vietas Lietuvoje)

subrendusiųj) individų skaičiumi galima įtarti, kad daugiau ar mažiau jų po veisimosi laikotarpiu nemigruoja ir lieka žiemoti veisimosi vietose ar netoli ese. Bet tai tik spėjimas. Patinų ir patelių santlykinis skaičius per rudeninę ir pavasarinę migraciją praktiškai vienodas. Iš visų paukščių, kurių lytis buvo nustatyta, patinėlių per rudeninę migraciją buvo 56,7 proc., o per pavasarinę migraciją – 57,6 proc.

Žinomi trijų Lietuvoje žieduotų individų aptikimo užsienyje ir dviejų užsienyje žieduotų individų aptikimo Lietuvoje atvejai.

1. 1989-04-03 Ventės rage žieduotas antrū kaledorinių metų (išperėtas 1988 m.) patinėlis 1989-04-18 buvo sugautas Baltijos jūros Elando saloje esančioje *Ottenby* paukščių žiedavimo stotyje (fågelstation). Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietas 314 km, azimutas (kryptis nuo žiedavimo vietas į aptikimo vietą) 288°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 15 d.

2. 2007-10-16 Ventės rage žieduotas pirmametis patinėlis 2007-12-24 sugautas Vokietijoje. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietas 663 km, azimutas 239°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 39 d.

3. 2023-10-12 Kuršių nerijoje žieduotas pirmametis patinėlis 2023-11-29 sugautas Nyderlanduose. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietas 1133 km, azimutas 252°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 48 d.

4. 2004-10-23 Lenkijoje žieduotas pirmametis patinėlis 2005-04-25 sugautas Kuršių nerijoje. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietas 322 km, azimutas 68°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 184 d.

5. 2022-09-24 Latvijoje žieduotas pirmametis patinėlis 2022-10-16 sugautas Ventės rage. Atstumas

© Vytautas Jusys

nuo žiedavimo iki aptikimo vietas 341 km, azimutas 215°, laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 22 d.

Visi šie paukščiai buvo jauni patinėliai, visi sugauti ir, aišku, vėl paleisti žieduotojų. Visų jų žiedavimo ir aptikimo vietas su jas jungiančiomis linijomis parodytos žemėlapyje.

Néra jokios abejonės, kad šios rūšies, kaip ir kai kurių kitų rūšių, paukščiai, šylant klimatui, savo paplitimo arealą plėčia į šiaurę, o Lietuvoje jie jau paplito ir tikrai nėra retenybė tiek perėjimo laikotarpiu, tiek migraciją, ypač rudeninių, laikotarpiu.

ABOUT FIRECRESTS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. The 1st known record of Firecrest in Lithuania was in 1935, the 2nd being in 1972. Since 1995 however they have been trapped for ringing annually. A total number of birds trapped and ringed during the period 1972-2023 is 1300. A percent of birds trapped on spring migration has decreased from 80% in period 1974-2023 to 25% in period 2014-2023. This is a result of northward expansion of the breeding range. Peak migration occurs over approximately a month during both spring and autumn – from the last ten days of March until the middle of April and from the last ten days of September until the middle of October. A proportion of young birds in both the spring and autumn migrations is almost the same at 97.4 and 97.5% respectively. Three birds ringed in Lithuania have been recaptured by ringers in Germany, the Netherlands and Sweden. Two birds ringed in Poland and Latvia have been recaptured in Lithuania.

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2024 m. pavasarį

Parengė Saulius KARALIUS

Ši 2024 m. pavasarį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreči informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriuose atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūsių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketa. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lietuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūsių ir kokiu laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksciai/>.

Ibiškasis garnys (*Bubulcus ibis*). Amalvo polderis, Marijampolės r., 2024-04-18 © Stasys Visockas

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autorystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelintą šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

MAŽOJI ŽASIS (*Anser erythropus*)

2024-03-16 viena pastebėta Žuvinto ež. tarp baltakakčių žasų (I. Šeškus), 03-21 du individai Obelijos ež. pakrantėje (L. Klevinskas), 04-13 nežieduotas paukštis prie Senojo Subačiaus, Kupiškio r. (A. Šimkus).

TRUMPASNAPĖ ŽASIS (*Anser brachyrhynchus*)

2024-03-10 vienas paukštis žasų būryje šalia kelio Plungė-Skuodas (V. Butkus), 03-11 trys stebėtos žasų būryje šalia Kurėnų, Ukmurgės r. (A. Šimkus), 03-14 vienas paukštis stebėtas Stebuliškių k., Marijampolės r. (I. Šalaševičius), 03-15 viena ties Sereikoniais, Pasvalio r., 03-27 čia stebėtos dvi (A. Čerkauskas), du paukščiai stebėti lauko netoli Liudvinavo, Marijampolės r. (R. Jusevičienė), 03-24 trys trumpasnapės žasys prie Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus), du individai netoli Žuvinto (I. Šeškus), 03-25 vienas paukštis kylantis iš laukų balos Paringužėje, Biržų r. (B. Maldūnienė), 03-29 vienas individas dideliamė žasų būryje Žuvinto ež. (A. Raudonius), 03-30 vienas paukštis maitinosi su kitomis žasimis netoli Sausgalvių, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-01 keturios matytos prie Senojo Subačiaus, Kupiškio r., ten pat laikėsi ir 04-04 (A. Šimkus), 04-05 vienas paukštis žasų būryje ties Užliekniai, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-14 viena trumpasnapė stebėta prie laukų balos apsistojusiamė tundriui ir baltakakčių žasų būryje šalia Vikonių, Anykščių r., 04-28 ten pat stebėtas jau kitas paukštis, 04-19 viena baltakakčių ir pilkių žasų būryje tarp Rusnės žuv. tvenk. ir Pakalnės, Šilutės r. (A. Šimkus).

ŽELMENINĖ ŽASIS (*Anser fabalis*)

2024-05-25 vienas individas pievoje ties Užliekniai, Šilutės r. (R. Alšauskas) [VS].

TUNDRINĖ ŽASIS (*Anser serrirostris*)

2024-05-28 vienas paukštis Alsos žuv. Tvenk. (A. Raudonius) [VS].

RUDAKAKLĖ BERNIKLĖ (*Branta ruficollis*)

2024-03-17 viena netoli Žuvinto (R. Mižekis), 03-18 vienas paukštis Amalvo polderyje, Marijampolės r., 03-20 viena Žuvintė (I. Šalaševičius), 04-07 trys paukščiai laikosi šalia Leitgirių, Šilutės r. (A. Raudonius), 04-19 du paukščiai pievoose ties Uostadvariu, Šilutės r. (A. Šimkus).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2024-03-06 keturiolika individų lauko baloje ties Kruopiais, Akmenės r. (A. Raudonius, E. Komar), 03-10 dešimt paukščių žasų būryje šalia kelio Plungė-Skuodas netoli Gedgaudžių, Kretingos r. (V. Butkus), 03-11 ties Vydeikiai, Plungės r., stebėti 53 individai (M. Ilčiukas), du paukščiai Sausgalviuose (E. Užpelkis), 03-16 vienas paukštis ties Povilais, Šilutės r., 03-17 vienas paukštis su kitomis žasimis netoli Alkos, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-01 du individai ties Liaušais, Ukmurgės r. (A. Čerkauskas), 04-05 jaukus paukštis, kaip ir ankstesniais metais, laikosi marių pakrantėje Nidoje (A. Šimkus).

ŠIAURINĖ KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta hutchinsii*)

2024-03-16 viena žasų būryje netoli Čiūtelių miško, Šilutės r. (R. Alšauskas), 03-18 greičiausiai ta pati netoli Bundalų, Šilutės r. (R. Akstinas).

PAPRASTOJI BERNIKLĖ (*Branta bernicla*)

2024-03-18 vienas paukštis maitinosi su kitomis žasimis laukoje netoli Šerių k., Šilutės r. (R. Akstinas), 03-27 netoli Metelių dideliamė kitų žasų būryje stebėtas vienas individas (A. Aleliūnas), 04-07 vienas paukštis Galubalės pelkėje, Mari-

Šiaurinė kanadinė berniklė (Branta hutchinsii).
Bundalai, 2024-03-16 © Rimvydas Ališauskas

Rudė (Aythya nyroca) ir rudagalvė antis (Aythya ferina).
Žaltyčio ež., Marijampolės r., 2024-03-14 © Aušra Žilinskienė

jampolės sav. (I. Šalaševičius), 04-08 trys paukščiai Rusnės saloje prie Uostadvario ir vienas paukštis ties Šlažais, Šilutės r. (A. Raudonius), 04-19 keturi paukščiai ties Uostadvariu (A. Šimkus), čia jos stebėtos ir 04-27 (R. Jusevičienė).

MANDARININĖ ANTIS (Aix galericulata)

2024-03-26 patinas plaukiojo Vilniuje netoli Žvėryno pėsčiųjų tilto (M. Miliuskas), 05-25 vienas paukštis stebėtas Kaune prie vandens telkinio Draugystės parke (R. Jusevičienė, K. Bilinskas).

ŠALMINĖ ANTIS (Netta rufina)

2024-04-10 patelė Čiulylių tvenk., Rokiškio r., čia ji stebėta ir 05-29 (A. Čerkauskas), 04-28 patinas Šilavoto

Juodosios antys (Melanitta nigra). Kairių ež., Šiaulių r., 2024-05-27 © Saulius Tamulis

tvenk., Prienų r. (E. Šniaukšta), 05-28 patinas Alsoš žuv. tvenk. (A. Raudonius).

DRYŽAGALVĖ KRYKLĖ (Spatula querquedula)

2024-03-02 patinas stebėtas Balsupių tvenk., Marijampolės r. (I. Šalaševičius) [AS].

RUDĖ (Aythya nyroca)

2024-03-14 vienas patinukas Žaltyčio ež. rudagalvių ir kuoduotujų ančių būryje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 03-24 patinėlis stebėtas su kuoduotosiomis antmis Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus), 04-04 vienas individas plaukiojo Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 04-14 viena stebėta Novarausčio tvenk. rudagalvių ančių grupėje (M. Šeškus), 05-15 porelė stebėta Amalvo ež. pievų kanale, Marijampolės r. (R. Pupelis).

PAPRASTOJI GAGA (Somateria mollissima)

2024-04-29 trys patinėliai ir viena patelė jūroje netoli Olando kepurės, vėliau nuskrido link Klaipėdos (A. Piečiukaitis), 05-11 trys individai praskrido virš jūros ties Būtinge (R. Alsauskas), ties Šventaja per 21,5 val. virš jūros praskrido 10 paukščių (V. ir V. Laukžemai), 05-12 du patinai ir patelė prie molo Šventojoje, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemai, S. Medžionis), 05-17 porelė jūroje prie molo Šventojoje (V. Laukžemis).

JUODOJI ANTIS (Melanitta nigra)

2024-05-02 patinukas Širvėnos ež. Biržuose (B. Malčiūnienė), 05-27 aštuonių paukščių būrelis Kairių ež., Šiaulių r. (S. Tamulis)

LEDINĖ ANTIS (Clangula hyemalis)

2024-05-14 patinas Čiulylių tvenk., Rokiškio r., čia ji stebėta ir 05-29 (A. Čerkauskas).

PLOVINĖ VIŠTELĖ (Porzana parva)

2024-04-19 patinėlis dieną kelis kartus suveksėjo nendryne prie Uostadvario apžvalgos bokšteliu, Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

RAGUOTASIS KRAGAS (Podiceps auritus)

2024-04-04 mažiausiai 13 paukščių jūroje ties Juodkrante (L. Dvylys), 04-05 raguotieji kragai išskirtinai gausūs buvo jūroje ties Nida. Iš vieno taško suskaičiuoti net 92, bet

tikrasis skaičius neabejotinai dar didesnis, nes paukščiai nardė tarp bangų. Visi netoli kranto. Balandžio 6 ir 7 d. čia stebėta jau mažiau, bet vis tiek palyginti gausiai (A. Šimkus), 04-07 vienas jūroje ties Olando kepure (S. Karalius), 04-09 vienas jūroje prie pietinio molo Klaipėdoje (R. Alšauskas), 04-29 vienas stebėtas kartu su ausuotaisiais kragais Gabšių žuv. tvenk. prie autostrados (A. Raudonius).

AUSUOTASIS KRGAS (*Podiceps cristatus*)

2024-03-04 šeši paukščiai Orijos ež., Kalvarijos sav., 03-06 vienas paukštis Stebuliškių tv., Marijampolės sav. (I. Šalaševičius), 03-07 vienas paukštis Širvėnoje, Biržuose (B. Maldūnienė), 03-10 trys paukščiai Žaslių ež., Kaišiadorių r. (R. Akstinas), 03-11 vienas paukštis Bebruliškés tvenk., Kazlų Rūdos sav. (L. Dvylys) [AS].

DIDŽIOJI KUOLINGA (*Numenius arquata*)

2024-03-16 praskrendančio paukščio balsas Kidulių k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 03-17 penkių paukščių būrelis virš Neries Vilniuje (R. Karpavičius) [AS].

VIDUTINĖ KUOLINGA (*Numenius phaeopus*)

2024-04-07 vienas paukštis stebėtas Kazlų Rūdos savivaldybėje viename iš Bebruliškés tvenkinių (R. Jusevičienė), 04-08 Mažiausiai trys paukščiai praskrido virš jūros ties Palangos tiltu (A. Raudonius), 04-09 trys individai skrido virš Kliošių miško, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), 04-14 du paukščiai laukuose ties Šakininkais, Pagėgių sav., ir du ties Sausgalviais, Šilutės r. (R. Akstinas), 05-05 viena stebėta Juodikių karjeruose, Klaipėdos r. (V. Jusys), 05-08 penki paukščiai Sausgalviuose, vienas paukštis kartu su 6 didžiosiomis kuolingomis maitinosi Rupkalvių pievose. (A. Raudonius), vienas paukštis praskrido virš jūros Kopgalijoje (S. Karalius), 05-11 Šventosios pajūryje stebėti keturi paukščiai (V. Laukžemienė), 05-12 vienas paukštis skrido virš Būtingės pievų (S. Medžionis), 05-17 vienas paukštis nusileido pajūryje ties Užkanave, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2024-04-21 stebėtas didžiųjų kuolingu pulke prie Sausgalvių, Šilutės r. (D. Stalauskienė).

STEPINĖ PEMPĖ (*Vanellus gregarius*)

2024-04-21 paukštis stebėtas Šybos polderyje netoli Rupkalvių, Šilutės r. (V. Eigirdas). Nauja rūšis Lietuvai [1].

SLANKA (*Scolopax rusticola*)

2024-03-01 vienas paukštis pakeltas netoli Baškių k. ir vienas matytas netoli Dreiviškių, Biržų r. (R. Akstinas) [AS].

KOJŪKAS (*Himantopus himantopus*)

2024-04-30 vienas kojūkas stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė).

AVOCETĖ (*Recurvirostra avosetta*)

2024-05-31 vienas individuas Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. A. Raudonius.

AKMENĖ (*Arenaria interpres*)

2024-05-15 vienas paukštis stebėtas besimaitinančių Platielių ež. smėlėtoje pakrantėje (G. Sidabriénė).

JŪRINIS KIRLIKAS (*Charadrius hiaticula*)

2024-05-12 vienas stebėtas Merkio–Vokės kanalo žiotyse į Papio ež., Šalčininkų r. (T. Povilauskas), 05-18 keturi kirlikai maitinosi laukų baloje tarp Viešinto ir Suosos ež., Anykščių r. (A. Šimkus), 05-28 penki paukščiai nuleistame tvenkinyje Paupio žuv, ūkyje ir šeši individai Alsos žuv, ūkyje, vienas individuas Paupio žuv. tvenkiniuose, Raseinių r. (A. Raudonius).

JŪRINIS KIRLIKAS (*Charadrius hiaticula*)

2024-05-24 vienas paukštis laukų baloje Paringužėje, Biržų r., 05-30 vienas laukų baloje rapsuose Bitniškių k., Biržų r. (B. Maldūnienė)

JUODAKRŪTIS BĒGIKAS (*Calidris alpina*)

2024-04-13 du paukščiai balose netoli Drevernos, Klaipedos r. (S. Karalius).

PLOKŠCIASNAPIS BĒGIKAS (*Calidris fuscicollis*)

2024-05-28 vienas individuas Alsos žuv. tvenk. (A. Raudonius).

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2024-03-31 vienas stebėtas šalia Krivėnų užtvankos, Kaučiūnų r. (R. Pupelis), 04-02 vienas paukštis Vingio parke prie Neries (B. Stukė), 04-07 vienas individuas baloje Būtingėje, Palangos sav. (I. Baltrūnienė), vienas paukštis Balsupių tvenk. pakrantėje, Marijampolės r. (I. Šalaševičius), 04-08 vienas Dubysos regioniniame parke ties Laištingala (V. Kiltiūkas), 04-09 vienas paukštis stebėtas Vingio parke prie Neries upės (M. Miliauskas), 04-10 nuskrendančio paukščio balsas girdėtas prie Šilo tilto Vilniuje (A. Šimkus), 04-12 vienas paukštis Paringužėje, Gulbinų ež. krantinėje, Biržų r. (B. Maldūnienė), 04-14 vienas paukštis Neryje ties Bukičiais, Vilniuje (R. Bagdzevičius), 04-15 vienas skraido Neries upės salose Žvėryne (M. Miliauskas) [AS].

TIKUTIS (*Tringa glareola*)

2024-04-08 vienas paukštis Amalvo polderyje, Marijampolės sav. (A. Žilinskienė), 04-10 trys paukščiai Papio ež., Šalčininkų r. (E. Sukackienė), 04-14 vienas paukštis stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės sav. (R. Jusevičienė), 04-16 vienas paukštis užlietuose laukuose netoli Sakūčių, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-19 vienas tikutis užlietuose Uostadvario pievose, Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2024-03-15 vienas prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė) [AS].

KŪDRINIS TILVIKAS (*Tringa stagnatilis*)

2024-05-28 vienas individuas Alsos žuv. tvenk. (A. Raudonius).

PLOKŠCIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus fulicarius*)

2024-05-28 patinas stebėtas Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas) [12].

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2024-05-31 vienas paukštis Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius).

Plokščiasnapis plaukikas (*Phalaropus fulicarius*). Birvėtos žuv. tv., Ignalinos r., 2024-05-28 © Arūnas Čerkauskas

SMAILIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2024-05-08 tamsios formos paukštis praskrido virš jūros Kopgalyje (S. Karalius), 05-11 Būtingėje netoli kranto praskrido vienas individas (R. Alšauskas), per 2,5 val. Šventosios pajūryje stebėti 5 paukščiai, skrendantys virš jūros (V. ir V. Laukžemai).

SILKINIS KIRAS (*Larus fuscus graellsii*)

2024-04-21 stebėtas Gaukštonyje Vilniaus r. (E. Komar).

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2024-04-06 antrametis paukštis praskrido į pietus jūroje ties Nida (A. Šimkus).

PLĖŠIRIOJI ŽUVĖDRA (*Hydroprogne caspia*)

2024-03-31 viena žuvėdra praskrido virš Radviliškio (A. Šimkus), 04-01 vienas paukštis praskrido jūroje ties Olando kepure (S. Karalius), 04-02 vienas paukštis ilsejosi netoli Užlieknių k., Šilutės r. (R. Akstinas), trys paukščiai Sausgalviuose, Šilutės r. (L. Dvylys), 04-05 vienas paukštis virš uosto akvatorijos Kopgalyje (S. Karalius), 04-06 trys Amalvo polderyje, Marijampolės r. (D. Stepanovas), 04-07 mažiausiai šeši paukščiai užlietose pievose aplink Sausgalvius (A. Raudonius), septyni paukščiai stebėti Kazlų Rūdos savivaldybėje, viename iš Bebruliškės tvenkiniu (R. Jusevičienė), mažiausiai šeši paukščiai Amalvo polderyje, Marijampolės r. (L. Dvylys), 04-09 viena ties Radikais, Kauno r. (K. Valinčienė) [AS].

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2024-04-05 trys paukščiai praskrido į šiaurę Kopgalio pajūriu (S. Karalius) [AS].

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2024-05-04 vienas paukštis skraidė virš Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 05-10 vienas paukštis praskrido Kopgalio pajūriu mišriame upinių ir margasnapių žuvėdrų būrelyje, 05-11 viena nuo Olando kepurių skardžio stebėta skrendanti mišriame mažųjų ir upinių žuvėdrų būrelyje ir viena skrendanti pavieniui (S. Karalius), 05-16 viena maitinosi Šventojoje prie molo (A. Raudonius).

JUODOJI ŽUVĖDRA (*Chlidonias niger*)

2024-04-11 penkiolikos individų būrelis Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas), 04-19 bent šešios žuvėdras

skraidė su mažaisiais kiraiz Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

BALTASKRUOSTĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias hybridus*)

2024-04-24 du paukščiai Čiulylių tvenk., Rokiškio r. (A. Čerkauskas), 04-27 viena praskrido Rupkalviuose, Šilutės r. (A. Piečiukaitis), 04-29 keturi paukščiai Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas) [AS].

BALTASPARNĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias leucopterus*)

2024-04-28 pora praskrido Rupkalviuose (A. Piečiukaitis), 04-29 mažiausiai penki paukščiai kartu su juodosiomis žuvėdromis maitinosi Alsos žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), keturi paukščiai Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas), 36 žuvėdras Amalvo polderyje, Marijampolės r. (E. Šniaukšta) [AS].

RUDAKAKLIS NARAS (*Gavia stellata*)

2024-03-01 vienas paukštis maitinosi Nevėžio upėje Panevėžyje (B. Vaičiūnas).

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2024-03-08 vienas lizde ties Dumpiu savartynu, Klai-pėdos r. (V. Žukauskas), 03-10 stebėtas netoli Netičampio, Marijampolės r. (R. Jusevičienė), vienas paukštis Dirvonėnuose, Šiaulių r. (R. Mižeikis), 03-11 vienas Aukštadvaryje, Trakų r. (M. Mackevičius), penki paukščiai suko ratus ties Skriaudžiais, Prienų r. (R. Jusevičienė), trys gandrai praskrido virš kelio Vilnius–Panevėžys netoli Širvintų (A. Šimkus), šeši paukščiai matyti laukuose netoli Ariogalos, Raseinių r. (R. Mižeikis), aštuonių paukščių būrelis stebėtas ties Naujardonžiais, Panevėžio r. (I. Čeponienė, R. Čeponis, T. Čeponis), 03-12 vienas paukštis laukuose šalia Užupušių, Ukmergės r. (R. Akstinas), 03-12 vienas ties Žalvariai, Molėtų r. (K. Vasaravičiūtė), 03-14 vienas Pakrovų k., Pienų r. (O. Gaidamavičiūtė), vienas Šilalės r. (E. Sukackienė), vienas paukštis stebėtas laukuose prie Alytaus (E. Bersienevas) [AS].

MAŽASIS BAUBLYS (*Ixobrychus minutus*)

2024-05-14 du patinai Gilužio ež., Vilniuje (A. Birukov), 05-15 patinas girdėtas nendryne šalia Ilgės ež., Elektrėnų sav. (S. Minkevičius), 05-16 matytas Girelės tvenkinio nendryne Kaišiadoriye (E. Briedis), 05-17 patinės vakare lojo Viešinto ež. pakrantėje, Anykščių r. (A. Šimkus), 05-23 patinėlis skrido Sūduonios upės pakrante Paežerėlių k., Marijampolės sav. (I. Šalaševičius), 05-29 patinės lojo Žemaitkiemio ež., Ukmergės r. (R. Akstinas), 05-31 Buividiškėse, Vilniuje, stebėtas ir girdėtas vienės patinės (A. Špokaitė).

IBIŠKASIS GARNYS (*Bubulcus ibis*)

2024-04-18 stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (S. Visockas), 05-11 stebėtas Ventės rage (V. Jusys) [6].

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2024-03-10 nesubrendęs paukštis praskrido virš Žuvinių miško, Anykščių r. (A. Šimkus), 03-10 suaugęs paukštis pastebėtas virš laukų sukantis ratus Anykščių r. (A. Kriogas), 03-29 jaunas paukštis praskrido į šiaurę Kopgalyje (S. Karalius), 04-30 stebėtas visai šalia autostrados ties Mikalava, Raseinių r. (V. Karnauskas).

MAŽASIS ERELIS RĒKSNYS (*Clanga pomarina*)

2024-03-02 stebėtas skrendantis virš autostrados link Triliškių miško netoli Žiežmarių, Kaišiadorių r. (K. Valinčiūnė) [AS].

DIDYSIS ERELIS RĒKSNYS (*Clanga clanga*)

2024-05-04 stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (R. Alšauskas).

GYVATĖDIS (*Circaetus gallicus*)

2024-05-30 stebėtas skrendantis virš Kaišiadorių m. (E. Briedis).

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2024-03-05 vienas praskrido Ventės rage (V. Jusys), matytas Kukarskės ir Kidulų kaimuose, Šakių r. (O. Atkočaitis), 03-10 vienas paukštis skrido virš Vydmantų, Kretingos r. (R. Mižeikis), vienas praskrido Jonaicių k., Šilutės r. (E. Užpelkis), du paukščiai virš Pryšmančių, Kretingos r. (S. Karalius), 03-11 vienas virš Žiemkelio pievų, Kauno r. (L. Dvylės), 03-15 vienas paukštis ties Domačiais ir vienas ties Leitgiriais, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2024-04-17 stebėta skrendanti Kogalyje (R. Alšauskas), 04-19 patinas medžiodamas praskrido Uostadvario pievose, Šilutės r. (A. Šimkus), 04-24 patinas medžiojo pievoje Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 04-27 patinas stebėtas Slabados k., Labanoro regioniniame parke (L. Gaidžiūnienė), 05-16 viena praskrido Bütingės pievose, Palangos sav. (A. Raudonius), 05-17 antrametis paukštis praskrido netoli Laušmėnų k., Akmenės r. (A. Naudžius), 05-18 stebėta tarp Užkanavės ir Monciškių, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2024-03-10 viena stebėta Amalvo pelkėje, Žuvinto rezervate (G. Dabašinskas), 04-18 stebėta Amalvo polderyje (R. Jusevičienė), 05-04 viena matyta Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Raudonius).

KUKUTIS (*Upupa epops*)

2024-03-01 vienas paukštis Ventės rage (V. Jusys) [AS].

BITININKAS (*Merops apiaster*)

2024-05-01 vienas paukštis stebėtas Pakalniškių k., Šakių r. (R. Patronaitis), 05-11 vienas paukštis stebėtas Gelgaudiškio pievose, Šakių r. (R. Jusevičienė), du paukščiai matyti Kukarskės k., Šakių r., 05-17 čia matyti aštuoni individai (O. Atkočaitis).

ŽALVARINIS (*Coracias garrulus*)

2024-05-04 pirmasis žalvarnis stebėtas Druskininkų apylinkėse (A. Skirpsta).

GRAŽIAGALVĖ (*Jynx torquilla*)

2024-04-02 viena Jonaicių k., Šilutės r. (E. Užpelkis), 04-06 girdėta Pabiržės miestelyje, Biržų r. (B. Maldūnienė), 04-07 viena Staškūniškyje, Anykščių r. (R. Akstinas), 04-08 viena sename sode Dilgynėje, Vilniuje (V. Žemaitienė), viena girdėta netoli Pyplių piliakalnio, Kauno r. (R. Skomina), viena Nevezė

Mažasis baublys (*Ixobrychus minutus*). Girelės tvenkinys, Kaišiadorių, 2024-05-16 © Egidijus Briedis

Ibiškasis garnys (*Bubulcus ibis*). Ventės ragas, 2024-05-11 © Vytautas Jusys

Balinė pelėda (*Asio flammeus*). Amalvo pelkė, 2024-03-10 © Giedrius Dabašinskas

Raudonkojis sakalas (*Falco vespertinus*).
Tyruliai, 2024-05-07 © Ruslanas Obličenko

žio slėnyje piečiau Upytės kolektyvinių sodų, Kauno r. (S. Medžionis), viena giedojo prie Nevėžio upės Panevėžyje (I. Čeponienė, R. Čeponis), 04-09 viena Bulčiuose, Vilniuje (R. Bagdzevičius), viena Kiduliu k., Šakių r. (O. Atkočaitis), viena giedojo Kopgalyje (S. Karalius), 04-10 dvi vienkiemyje Intuponių k., Prienų r. (D. Janušonis), viena Panevėžio r. (E. Sukackienė), 04-11 viena Tumėjos k., Anykščių r. (R. Kaunietis), viena giedojo prie Girelės tvenk. Kaišiadoryse (E. Briedis), 04-12 viena giedojo etnografijos muziejaus teritorijoje, Kaišiadorių r. (R. Jusevičienė), 04-13 viena girdėta Žiemkelvyje prie aplieštų ūkinų pastatų, Kauno r. (L. Dvylės, K. Bilinskas), 04-14 viena Ažuozerių k., Anykščių r. (R. Gaidiene), vienas paukštis girdėtas Žiemkelvyje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas) [AS].

RAUDONKOJIS SAKALAS (*Falco vespertinus*)

2024-05-04 patinas ir patelė gaudė laumžirgius prie Pačio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), trys paukščiai stebėti praskrendantys pro Novaraisčio paukščių apžvalgos bokšteli (A. Kvaracijus, R. Skominas), du paukščiai stebėti Baltosios Vokės biosferos poligone, Vilniaus r. (T. Matulevičius), virš Žuvinto ež. praskrido suaugęs patinas (R. Alšauskas), 05-07 porelė stebėta Tyrulių botaniniame zoologiniame draustinyje, Radviliškio r. (R. Obličenka), vienas stebėtas Šilavote, Prienų r. (I. Šalaševičius), 05-11 antrametė patinukas virš Neries ties Lazdynais Vilniuje (R. Karpavičius), 05-12 trys paukščiai prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (L. Dvylės, R. Jusevičienė), 05-19 vienais individuas stebėtas netoli Krušinskų k., Kauno r. (L. Juozapaitytė), 05-20 Rusnės saloje netoli Bevardžio upelio stebėtas vienas paukštis (G. Kuznecovas), vienas stebėtas netoli Taučiūnų k., Kėdainių r. (J. Juodeikiene), 05-21 jaunas paukštis ties Pakalne Rusnės saloje (G. Bagdonaitė).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2024-03-09 vienas paukštis medžiojo vienversius netoli Vašuokėnų, Anykščių r. (A. Šimkus), 05-12 Startsakalio pa-

tinėlis šalia Ginčaičių miškelio, Raseinių r. (A. Kasparavicius).

VOLUNGĖ (*Oriolus oriolus*)

2024-04-29 čiulbėjo Ventės rage (V. Jusys) [AS].

JUODAKAKTĖ MEDŠARKĖ (*Lanius minor*)

2024-05-18 vienas paukštis Kunigiškuose, Palangos m. sav. (R. Padaigienė) [10].

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2024-04-04 šeši paukščiai praskrido virš Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (R. Akstinas), iki 04-16 šalyje stebėta dar 27 kartus [AS].

LANGINĖ KREGŽDĖ (*Delichon urbicum*)

2024-04-07 viena stebėta Ventės rage (V. Jusys), 04-15 trys paukščiai skraidė Žvėryne prie Neries upės Vilniuje (M. Miliauskas), 04-19 vienas paukštis skraidė Sausgalviaus, Šilutės r. (E. Briedis), dvi kregždės skraidė virš marių pakrantės nendrynu netoli Uostadvario ir viena Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

ILGAUODEGĖ ZYLĖ (*Aegithalos caudatus europaeus*)

2024-03-26 sugauta Ventės rage (V. Jusys).

ANKSTYVOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus trochilus*)

2024-04-01 vienas paukštis girdėtas Žiemkelvyje, Kauno r. (R. Skominas), girdėta Šilėnuose, Šiaulių r. (A. Piečiukaitis), sugauta Ventės rage (V. Jusys), 04-04 girdėta Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 04-05 matyta Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 04-07 stebėta Kopgalyje (A. Šimkus), 04-08 giedojo ties Sausgalviais, Šilutės r. (R. Akstinas), dvi sugautos Ventės rage (V. Jusys), 04-09 girdėta Dembavos miškelyje, Panevėžio r. (B. Vaičiūnas), trys giedojo Žiemkelio polderyje, Kauno r. (L. Dvylės, patinukas Kopgalyje (S. Karalius), 04-10-04-12 Ventės rage sugauta 12 paukščių (V. Jusys, V. Eigirdas, K. Jusienė), 04-10 viena Biržuose (B. Maldūnienė), dvi giedojo Tytuvėnų tyrelėje (V. Karanauskas) [AS].

ŽALOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus sibilatrix*)

2024-04-09 matyta Žvėryne Vilniuje (Š. Noreikaitė), viena Vilniuje, Verkių parke (L. Šniaukšta), aktyviai giedojo Dembavoje, Panevėžio r. (I. Čeponienė), dvi giedojo Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas), 04-10 vienas paukštis girdėtas Akademijoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-11 Kamšos botaniniame-zoologiniame draustinyje, Kauno r., stebėta daugiau kaip 10 aktyviai čiulbančių paukščių (M. Ilčiukas), 04-12 vienas paukštis čiulbėjo prie Girelės tvenk. Kaišiadoryse (E. Briedis), 04-13 viena girdėta Kopgalyje (S. Karalius), 04-13 viena girdėta miške šalia Drąseikių k., Kauno r. (A. Aleliūnas), viena girdėta miškelyje Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 04-14 viena girdėta Palangos parke (A. Piečiukaitis), viena girdėta Girelės miške, Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), du paukščiai stebėti Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas) [AS].

ŽERINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus schoenobaenus*)

2024-04-07 vienas paukštis anksčiai ryte čiulbėjo kūdroje Ventės rage (A. Raudonius), 04-13 du paukščiai girdėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), vienas giedantis

paukštis Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys, K. Bilinskas), čia girdėta ir 04-14 (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-17 vienas paukštis giedojo Kintų tvenk., Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

KARKLINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus palustris*)

2024-05-05 vienas giedantis paukštis Svencelėje, Klaipedos r. (S.S. Minkevičiai), 05-08 viena čiulbėjo Rusnės tvenk. (A. Raudonius) [AS].

SODINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus dumetorum*)

2024-05-22 du giedantys paukščiai netoli Kirdonių miško, Biržų r. (B. Maldūnienė), 05-23 vienas paukštis giedojo Plungės miesto parke (M. Karlonas), 05-26 bent du patinai naktį giedojo Žeimių apylinkėse, Jonavos r. (A. Raudonius), 05-27 ties Tyteliais, Rokiškio r., viena girdėta giedanti rapsų lauke (A. Čerkauskas), giedantys individuas girdetas netoli Dubičių k., Varėnos r. (L. Šniaukšta), 05-29 patinas giedojo netoli Luciūnų k., Anykščių r. (R. Akstinas), 05-30 patinas ties Tolučiais, Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), 05-31 dienos metu viena giedojo rapsų lauke netoli Gaštynų, Kelmės r. (A. Raudonius).

NENDRINIS ŽIOGELIS (*Locustella luscinoides*)

2024-04-04 girdėtas Paupio žuv. tvenk., Raseinių r. (A. Raudonius), 04-06 girdėtas Novarausčio ornitologiniame draustinyje (R. Jusevičienė), du girdėti Žuvinte (D. Stepanavas), 04-07 girdėtas prie Papio ež., Šalčininkų r. (B. Stukė), Rudnios g., netoli Papio ež., Šalčininkų r., girdėtas vienas paukštis (R. Bagdzevičius), vienas girdėtas prie Stankiškių bokštelio, Šilutės r. (A. Raudonius), 04-08 vieno paukščio balsas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 04-09 prie Gargždų karjerų girdėti du giedantys patinai (R. Alšauskas), giedantys patinai Kintų prieklukos nendrynuose (G. Radžiūtė), girdėtas Girelės tvenk. nendryne Kaišiadorių (E. Briedis), dvięjų paukščių balsai girdėti senuose žuvininkystės tvenkiniuose šalia Pluvijos ež., Alytaus r. (E. Beršiunės), 04-10 keturi girdėti Širvėnos ež. nendryne Biržuose ir vienas Kilučių ež., Biržų r. (B. Maldūnienė), trys giedojo Tytuvėnų tyrelėje (V. Karauškas), 04-13 trys paukščiai girdėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), vienas paukštis giedojo Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys), vienas giedojo Pajudupio pelkėje, Utens r. (D. Norkūnai), du paukščiai stebėti prie Buivydžiškių tvenk., Vilniuje (M. Miliauskas), vienas Dauniškio ež. pakrantės nendryne Utenoje (R. Kaunietis), 04-14 vienas Žiemkelyje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-15 vienas paukštis čiulbėjo nendryne šalia Šturmų, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2024-03-27 ir 03-28 po patelę sugauta Ventės rage (V. Jusys), 04-01 viena stebėta Baltosios Vokės durypne (M. Miliauskas), du patinėliai Nevezio slėnyje ties Raudondvariu, Kauno r. (S. Medžionis), 04-04 keli paukščiai ties Lazdiniškais, Kretingos r. (I. Baltrūnienė), giedantys patinės prie Papio ež., Šalčininkų r. (E. Sukackienė), patinėlis Pervalkoje (L. Dvylys), iki 04-15 šalyje stebėta dar apie 40 kartų [AS].

SODINĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia borin*)

2024-04-29 apžiūduota Ventės rago ornitologinėje stotyje (G. Šlušnytė), 04-30 vienas paukštis čiulbėjo Fabijoniškių miškelyje, Vilniuje (M. Miliauskas), giesmė girdėta prie Atmatos netoli Rusnės (A. Piečiukaitis) [AS].

RUDOJI DEVYNBALSĖ (*Curruca communis*)

2024-04-19 viena devynbalsė čiulbėjo prie Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (A. Šimkus) [AS].

PILKOJI DEVYNBALSĖ (*Curruca curruca*)

2024-04-08 vienas paukštis girdėtas krūmuose Panevėžyje (I. Čeponiene, R. Čeponis), 04-09 patinėlis čiulbėjo Utenos mieste (R. Kaunietis), giedojo Santariškėse, Vilniuje (L. Šniaukšta), giedojo Raudondvarje, Kauno r. (S. Medžionis), 04-10 keturi patinai girdėti prie Širvėnos ež., Biržuose, ir vienas Pabiržės miestelyje, Biržų r. (B. Maldūnienė), stebėta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (A. Bakanavičienė), viena Laumėnų k., Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), 04-11 viena giedojo Utenoje (D. ir D. Norkūnai), viena girdėta Vasaknų tvenk. teritorijoje, Zarasų r. (A. Čerkauskas), viena čiulbėjo Ventės rage (V. Jusys), vienas paukštis girdėtas Akademijoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus, R. Skominas), 04-12 vienas paukštis matytas Lietuvos etnografijos muziejaus teritorijoje, Kaišiadorių r. (R. Jusevičienė), viena girdėta Arnionų tvenkinį teritorijoje, Molėtų r. (A. Čerkauskas), viena girdėta Garliavoje, Kauno r. (L. Dvylys), 04-13 vienas paukštis Gurų soduose, Vilniaus r. (R. Karpavičius), viena girdėta prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), vienas paukštis stebėtas Kulniškių k., Ukmergės r. (J. Aškinis), vienas individuas stebėtas prie Merkio, šalia Paluknio pievų (I. Vitienėnė), viena giedojo prie Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav., vienas giedantis paukštis Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylys, K. Bilinskas), viena Giraitėje, Kauno r. (G. Mikšytė), viena giedojo Raseinių mieste (V. Kilčauskas), 04-14 viena girdėta Kretingoje (A. Piečiukaitis), viena girdėta Sausgalviuose ir šalia Šyšgirių, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapilla*)

2024-03-16 trys paukščiai Kopgalyje (K. Klimaitė), 03-17 patinas sugautas Ventės rage (V. Jusys), 03-28 penki paukščiai giedojo skirtingose Liepaičių miško vietose, Klaipėdos r., 03-29 šeši paukščiai Kopgalyje (S. Karalius), 2024-03-16-31 Ventės rage sugauti ir sužieduoti 47 baltabruviai nykštukai (V. Jusys, V. Eigirdas, K. Jusienė) [AS].

MARGASPARNĖ MUSINUKĖ (*Ficedula hypoleuca*)

2024-04-01 vienas paukštis giedojo Bražuolės kolektyviniuose soduose, Elektrėnų sav. (L. Grigaliūnas), 04-04 viena stebėta Kaune ties Nemuno ir Jiesios santaka (L. Juozapaitytė), 04-05 viena stebėta tarp Paluknio pievų ir Baltosios Vokės tvenk., Trakų r. (T. Povilauskas), 04-08 patinėlis giedojo Avilių k., Kaišiadorių r. (N. Jasonienė), 04-05 patinukas čiulbėjo Keramikų g., Dvarčionyse (R. Bagdzevičius), viena stebėta Vingio parke, Vilniuje (Š. Noreikaitė), vienas paukštis girdėtas ir matytas Gastilonių miške, Kaišiadorių r. (D. Dementavičius), patinėlis šalia Vaiguvos upelio Plokščiuose, Šakių r. (R. Juškaitis), 04-10 viena Vingio parke, Vilniuje (L. Šniaukšta), viena Rūdninkų giros poligone, Šalčininkų r. (E. Sukackienė), viena stebėta Žirmūnų mikrorajone, Vilniuje (I. Vitienėnė), 04-11 viena stebėta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (A. Bakanavičienė), 04-12 vienas paukštis girdėtas Akademijoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus), 04-13 du patinai giedojo Antakalnyje, Vilniuje (R. Akstinas) [AS].

BALTAKAKLĖ MUSINUKĖ (*Ficedula albicollis*)

2024-04-27 giedantis patinukas Pasekų miško pakraštyje, Anykščių r. (A. Šimkus).

VAKARINĖ LAKŠTINGALA (*Luscinia megarhynchos*)

2024-04-19 giedantis paukštis Šilavoto tvenk., Prienų r. (A. Petraška) [12].

MĖLYNGURKLĖ (*Luscinia svecica*)

2024-05-04 vienas *svecica* porūšio individuas Sartų ež. pakrantėje Dusetose, Zarasų r. (A. Bakanavičienė), 05-05 viena stebėta Sylviionių k., Švenčionių r. (A. Pranskūnaitė), 05-12 giedantis patinas Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (A. Čerkauskas), 05-17 patinėlis stebėtas prie Galubalės pelkes esančiam Balsės upelyje, Marijampolės sav. (I. Šalaševičius).

EUROPINĖ JUODAGALVĖ KIAULIUKĖ (*Saxicola rubicola*)

2024-05-16 vienas patinukas Naujojoje Vilnioje, Vilniuje (D. Mikelevičius).

PAPRASTOJI KIAULIUKĖ (*Saxicola rubetra*)

2024-04-07 vienas individuas Būtingėje, Palangos sav. (I. Baltrūnienė), 04-08 vienas paukštis stebėtas Malavėnuose, Šilalės r. (U. Kuzminskaitė), 04-13 vienas paukštis stebėtas Palunknio pievose, Trakų r. (M. Miliauskas), 04-14 stebėtos Nemuno lankose Jurbarke ir Greičiuose, Jurbarko r. (R. Patronaitis) [AS].

DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus ochruros*)

2024-03-03 patinas maitinosi Antakalnyje, Vilniuje (R. Akstinas), 03-09 vienas individuas stebėtas Žuvinto ež. gamtos take (T. Matulevičius), 03-11 stebėta Paupio žuv. tvenk. teritorijoje, Raseinių r. (V. Karinauskas), 03-13 vienas paukštis stebėtas Šešuolių k., Ukmergės r. (K. Jarmalavičius) [AS].

PAPRASTOJI RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus phoenicurus*)

2024-04-08 vienas paukštis girdėtas Klaipėdoje prie Mažalėnų tvenk. (A. Raudonius), 04-08-04-10 Antakalnyje maitytos keliose vietų (A. Šimkus), patinėlis stebėtas Mekių k., Šiaulių r. (V. Lopeta), 04-09 du paukščiai Tauralaukyje,

Klaipėdoje (K. Klimaitė), 04-09 viena giedojo Raseiniuose (V. Kilčauskas), vienas paukštis girdėtas Šėtoje (A. Raudonius), viena Dembavoje, Panevėžio r. (I. Čeponiene), patinukas Kogalyje (S. Karalius), 04-10 viena stebėta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (A. Bakanavičienė), 04-11 vienas giedantis patinas Dūkštose, Vilniaus r. (E. Sukackienė), 04-12 Molėtuose matytas patinas (A. Čerkauskas), viena Voveriškiuose, Klaipėdos r. (M. Briedis), porelė Vilniuje, Dilgynėje (V. Žemaitienė), vieno paukščio balsas girdėtas Garliavoje, Kauno r. (A. Kvaraciejus), 04-13 patinukas prie Balžio ež., Vilniuje (M. Štilinis), vienas paukštis giedojo Garliavoje, Kauno r. (L. Dvylys), viena matyta Giraitėje, Kauno r. (G. Mikšytė), 04-14 patinas VDU Botanikos sode Kaune (K. Valinčienė) [AS].

MAŽOJI TOŠINUKĖ (*Iduna caligata*)

2024-05-30 pora paukščių pernykštėje perėjimo vietoje, tik kitoje laukų kelio puseje augančiuose rapsuose, Pasvaliečių k., Biržų r. (B. Maldūnienė).

VANDENINIS STRAZDAS (*Cinclus cinclus*)

2024-03-31 vienas individuas stebėtas prie upelio Pakrovų k., Prienų r. (O. Gaidamavičiūtė).

PAPRASTASIS ERŠKETŽVIRBLIS (*Prunella modularis*)

2024-03-28 vienas paukštis matytas Liepačių miške, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 03-16-31 Ventės rage sugautas ir sužieduotas 21 paprastasis erškėtžvirblis (V. Jusys, V. Eigirdėnas, K. Jusienė), 03-30 Radviliškio r. praskrendantys erškėtžvirbliai jau girdimi neretai (A. Šimkus) [AS].

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava*)

2024-03-31 vienas individuas ant kelio ties Sausgalviais, Šilutės r. (I. Baltrūnienė), 04-01 du paukščiai Sausgalviuose (L. Dvylys), 04-04 viena praskrido Amalvo polderyje, Marijampolės r. (K. Bilinskas), 04-07 du paukščiai stebėti Rus-

Paprastoji kiauliukė (*Saxicola rubetra*). Greičiai, Jurbarko r., 2024-04-14 © Robertas Patronaitis

nės saloje ir trys Sausgalvių apylinkėse (A. Raudonius), 04-08 viena arime prie Žaltyčio ež., Marijampolės r. (A. Žilinskienė), vienas paukštis ties Leitgiriais ir vienas ties Tatamiškiais, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-10 vienas paukštis Tytuvėnų tyrelyje (V. Karnauskas), 04-14 viena ties Žalgiriais, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava thunbergi*)

2024-05-08 du paukščiai prie Šnaukštų karjero, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), 05-12 vienas paukštis stebėtas Kazlų Rūdos sav. prie Bebruliškės tvenk. (R. Jusevičienė), 05-13 vienas apžieduotas paukštis prie Uostadvario apžvalgos bokšto Rusnės saloje (S. Medžionis).

GELTONGALVĖ KIELĖ (*Motacilla citreola*)

2024-04-14 vienas paukštis stebėtas Amalvo polderyje, Marijampolės r. (R. Jusevičienė), 04-24 patinas Čivylių tvenk., Rokiškio r. (A. Čerkauskas), 04-26 du paukščiai (patinas ir patelė) stebėti Amalvo polderyje, Marijampolės r. (R. Brindza), 04-27 vienas paukštis stebėtas Baltosios Vokės biosferos poligone, Šalčininkų r. (T. Matulevičius), 05-01 patinas stebėtas prie Nidos oro uosto (M. Montrimaitė), 05-01 vienas individas stebėtas prie Nidos oro uosto (M. Montrimaitė), 05-02 vienas paukštis Birvėtos tvenk., Ignalinos r. (M. Miliauskas), 05-04 vienas individas Nemuno deltaejo šalia Rusnės apžvalgos bokšteliu (J. Kanapė), patelė stebėta šlapynėje tarp Baltosios Vokės ir Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), patinas stebėtas Žuvinto pelkės pakraštyje ties Ažuolinių k. (A. Raudonius), patinas stebėtas Amalvo polderyje (R. Brindza), 05-08 du patinai stebėti Jonuose, Kalvarijos sav. (I. Šalaševičius), 05-10 vienas paukštis Amalvo polderyje (D. Stepanovas), 05-15 patinukas stebėtas Naujatriobiuk., Kauno r. (R. Pupelis), 05-16 mažiausiai keturi paukščiai šiaurinėje Būtingės pievų dalyje (A. Raudonius), 05-17 patinas statybvetėje Užkanavėje, 05-19 matyti jau du paukščiai – patinas ir patelė, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2024-03-05 vienas patinas skraidė Ukmergės mieste (M. Miliauskas), 03-08 Paluknio pievose vienas paukštis (B. Stukė, E. Sukackienė), 03-11 keturių kielių būrelis stebėtas prie laukų balos šalia Kurėnų, Ukmergės r. (A. Šimkus), 03-15 patinas ties Sausgalviais, Šilutės r. (R. Akstinas) [AS].

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba yarrellii*)

2024-04-12 stebėta ant marių krantinės akmenų Kopgalyje (S. Karalius).

KALNINĖ KIELĖ (*Motacilla cinerea*)

2024-03-24 stebėta Šventojoje, užpelkėjusioje vietoje, Palangos sav. (A. Aleliūnas), 03-31 patinas prie Verkių parke užtvankos Vilniuje (U. Paliukėnas), 04-25 porelė ties Belmontu Vilniuje (R. Bagdzevičius), 04-05 patelė stebėta Darbos upelyje Darbėnuose, Kretingos r. (S. Karalius), 05-07 vienas paukštis stebėtas Vilniuje prie Sudervės upelio. Apsilankius 05-08 stebėti trys paukščiai (D. Jonuška), 05-08 vienas individas Neryje ties Bukčiais Vilniuje (R. Bagdzevičius), 05-09 pora stebėta Maciuičiuose prie užtvankos, Klaipėdos r., nauja perėjimo vieta. (A. Raudonius), 05-20 vienas paukštis prie Želvos upelio, Ukmergės r. (V. Jusys).

Geltongalvė kielė (*Motacilla citreola*).
Nida, 2024-04-14 © Miglė Montrimaitė

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2024-03-16 vienas paukštis ties Pakalne, Šilutės r., 03-29 vienas paukštis ties Vorusne, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-02 du paukščiai Kopgalio pajūryje (S. Karalius), 04-19 vienas prie Rupkalvių, Šilutės r. (S. Medžionis), 05-04 vienas paukštis stebėtas ant molo Šventosios pajūryje (V. ir V. Laužemai).

MIŠKINIS KALVIUKAS (*Anthus trivialis*)

2024-03-30 vienas paukštis trumpai giedojo Kūlynų miške, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-07 keli girdėti ir matyti ant Parnidžio kopos Nidoje, (A. Šimkus), 04-10 vienas paukštis girdėtas Kalnelio miške, Panevėžio r. (I. Čeponienė, B. Vaiciūnas), 04-10 vienas matytas ir girdėtas Bliūdašilio miške, Ukmergės r. (K. Jarmalavičius), 04-15 vienas paukštis giedojo miške šalia Pempynės k., Pagėgių sav. (R. Akstinas) [A].

RUDAGURKLIS KALVIUKAS (*Anthus cervinus*)

2024-04-21 vienas paukštis praskrido virš užlietu Sausgalvių pievą, Šilutės r. (atpažintas pagal balsą), 05-12 vienas paukštis stebėtas Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus).

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2024-03-31 keturi paukščiai stebėti laukuose prie Radviliškio (A. Šimkus).

SODINĖ STARTA (*Emberiza hortulana*)

2024-05-06 trys startos stebėtos Klugonų k., Šilutės r. (I. Šalaševičius, E. Šniaukšta), 05-13 dvi startos giedojo medžiuose prie kelio į Jakštelius netoli Juknaičių, Šilutės r. (S. Medžionis), 05-25 netoli Juknaičių stebėti du individai (R. Alšauskas).

Pilkoji starta (*Emberiza calandra*). Skaistelių k., Kalvarijos sav., 2024-04-07 © Irmantas Šalaševičius

PILKOJI STARTA (*Emberiza calandra*)

2024-03-18 vienas patinas giedojo netoli Jakštelių, Šilutės r., 03-24 vienas patinas čiulbėjo ties Domaičiais, Šilutės r., 04-

02 trys giedantys patinai nuo Domaičių iki Jakštelių, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-07 viena giedojo Skaistelių k., Kalvarijos sav., Makauskų k., Kalvarijos sav., stebėtos trys giedančios startos (I. Šalaševičius), 04-08 ne mažiau kaip devyni giedantys patinai laukose tarp Domaičių, Jakštelių ir Kanteriškių k., Šilutės r. (R. Akstinas), 04-10 vienas paukštis Mikalaukos k., Kalvarijos sav. (I. Šalaševičius), 04-14 patinas giedojo ties Juknaičiais, Šilutės r. (R. Akstinas), 04-20 du paukščiai Sakučių apylinkėse, Šilutės r. (S. Karalius), 04-27 patinas giedojo laukose netoli Keleriškių, Pagėgių sav. (R. Akstinas), 05-03 vienas paukštis tupėjo ant elektros laidų prie Bajorų k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 05-06 keturios startos Pagrynuose, Šilutės r. (I. Šalaševičius, E. Šniaukšta), 05-08 du patinukai giedojo laukose ant elektros laidų tarp Pagėgių ir Vičių k., dar trys patinukai stebėti Užliekių apylinkėse (A. Raudonius), 05-11 mažiausiai trys giedantys patinai matyti Gelgaudiškio pievose, Šakių r. (R. Jusevičiene), net 13 paukščių stebėta Vilkaviškio r.: du giedantys patinai Bajorų k., du individai prie Kybeikių, trys individai tarp Kybeikių ir Matlaukio, penki giedantys patinai aplink Matlaukio k. ir vienas giedantis patinas ties Karklupėnais (A. Raudonius), 05-12 vienas paukštis stebėtas prie Stankiskių k., Šilutės r. (L. Izotova, V. Lepėška), 05-13 dvi startos laukuose šalia Jakštelių k., Šilutės r. (S. Medžionis), 05-16 vienas patinas ties Pempiais, Klaipėdos r., antras – ties Kintų tvenk., Šilutės r. (S. Karalius), 05-25 nuo Juknaičių iki Sausgalvių girdėti trys giedantys individai (R. Alšauskas), 05-26 patinukas prie kelio Paužiškiai–Opšrūtai, Marijampolės r. (R. Pupelis), 05-29 vienas paukštis giedojo laukose netoli Balninkų, Molėtų r. (R. Akstinas), giedantis patinas ties Butkiške, Kelmės r. (A. Raudonius).

Pirmas gaiduko stebėjimo atvejis Lietuvoje žiemos mėnesiais

Vytautas EIGIRDAS, Ervin KOMAR

Šiais metais meteorologinis pavasaris į Lietuvą atėjo keliomis savaitėmis anksčiau. Vasario mėnuo pagal šilumą buvo ketvirtas istorijoje (remiantis meteo.lt duomenimis, šiltesni buvo tik 1989, 1990 ir 2020 m. vasariai). Nenuostabu, kad šylant orams Lietuvoje kai kurios paukščių rūšys (ypač netolimi migrantai) iš žiemojimo vietų parskrenda vis anksčiau, o dalis paukščių rūšių, tokių kaip varnėnai, pempės, žąsrys, gervės... vis dažniau pasilieka žiemoti mūsų krašte.

2024 m. vasario 28 d. ornitologai Vytautas Eigirdas, Antanas Petraška ir Ervin Komar Nemuno deltoje ieškojo grįžusių paukščių. Šią dieną Rusnės saloje, netoli Vorusnės, užlietas pievos pakraštyje, buvo stebėtas 5 gaidukų būrelis. Paprastai pirmieji gaidukai pasirodo kovo antroje puseje. Iki šiol anksčiausias užfiksuotas gaidukų stebėjimas – 2015 m. kovo 8 d. Nemuno deltoje Sausgalviuose (Marius Karlonas, Gediminas ir Vytautas Eigirdai). Taigi šis stebėjimas yra pirmoji gaidukų registracija žiemą Lietuvoje.

© Vytautas Eigirdas

Lietuvos ornitofaunistinės komisijos informacija

Klimato pokyčiams veikiant paukščių fenologiją ir paplitimą, išaugusiai stebėtojų bendruomenei surenkant daugiau duomenų, kyla poreikis reguliariai atnaujinti Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) renkamos informacijos sąrašą. Kartu ryškėja problema, kad stebėtojams sunku sekti dažnai atliekamus pakeitimus. Siekiant nuoseklesnio komisijos darbo ir daugiau aiškumo stebėtojams, priimtas sprendimas renkamos informacijos sąrašą kartu su sisteminiu Lietuvos paukščių sąrašu atnaujinti vieną kartą per metus. 2024 m. pasutiniai pakeitimai renkamos informacijos sąraše atlikti balandžio mėnesį, o nuo 2025 m. atnaujinimus planuojama skelbti metų pradžioje – sausio–vasario mėnesiais. Taip pat LOFK skirs daugiau dėmesio stebėtojų informavimui apie renkamos informacijos laikotarpius ir jų atnaujinimus.

2024 m. atnaujinimai renkamos informacijos sąraše:

1. Keršulis (*Columba palumbus*) – XII.01–II.15
2. Dirvinis sėjikas (*Phylloscopus trochilus*) – XII.01–II.15
3. Slanka (*Scolopax rusticola*) – XII.01–II.29
4. Plėšrijoji žuvėdra (*Hydroprogne caspia*) – V.21–VII.10 ir X.01–III.31

5. Rudasis peslys (*Milvus milvus*) – XI.01–II.29
6. Šelmeninė kregždė (*Hirundo rustica*) – X.21–IV.05
7. Juodagalvė devynbalsė (*Sylvia atricapilla*) – XI.16–IV.05
8. Baltabruvis nykštukas (*Regulus ignicapilla*) – XII.01–III.15
9. Liepsnelė (*Erithacus rubecula*) – stebėjimai neberenkami
10. Paprastasis erškėtžvirblis (*Prunella modularis*) – XII.01–III.20
11. Atsižvelgiant į informacijos apie visame paplitimo areale nykstantį juodakrūčio bėgiko porūšį *Calidris alpina schinzii* trūkumą, pradedami rinkti visi šio porūšio stebėjimai. Dėl sudėtingos identifikacijos *C. a. schinzii* porūšiu turėti būti pildomos LOFK anketos.

Pakeitimų atlikta ir ankstesniais metais, todėl stebėtojai kviečiami dar kartą peržiūrėti renkamos informacijos sąrašą Lietuvos ornitologų draugijos svetainėje. LOFK primena, kad visi stebėjimai, atitinkantys renkamos informacijos kriterijus, turėtų patekti į sistemą „Reti stebėjimai“.

© Robertas Patronaitis

TOLIAUSIAI IŠ LIETUVOS NUSKRIDUSI LIEPSNELĖ

Ričardas PATAPAVIČIUS

Liepsnelės (*Erithacus rubecula*) yra artimieji migrantai. Tai tie paukščiai, kurių žiemovietės yra Europoje ir šiauriniame Afrikos žemyno pakraštyje iki Sacharos dykumos. Europos paukščiai, kurie žiemoti išskrenda į Afriką piečiau Sacharos dykumos yra priskiriami tolimųjų migrantų grupei. Ne visi artimieji migrantai žiemoti nuskrenda iki pat šiaurinio Afrikos pakraščio. Nemažai jų žiemoja arčiau – Vidurio ar Vakarų Europoje, bet liepsnelės yra iš tų artimųjų migrantų, kurie skrenda toliausiai, t. y. iki šiaurinio Afrikos pakraščio.

Lietuvos paukščių žiedavimo centras (PŽC) gavo pranešimą apie 2018 m. rugpjūčio 30 d. Tauragės pakraštyje žiedu LITHUANIA VN40270 Artūro Kattaus paženklintos liepsnelės aptikimą Almancil vietovėje ($37^{\circ}3'5''$ š. pl., $8^{\circ}0'53''$ v. ilg., Algarvės reg.) Portugalijoje tų pačių metų gruodžio 7 d. (pranešimas apie šį aptikimą iš Portugalijos PŽC gautas tik š. m. kovo pradžioje). Tai penktas žinomas Lietuvoje žieduotos liepsnelės aptikimas šioje Pietų Europos valstybėje. Atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 3045 km, kryptis nuo žiedavimo vietas į aptikimo vietą (azimutas) 229° , laiko tarpas tarp žiedavimo ir aptikimo 99 d. Iš visų Lietuvoje žieduotų ir už Lietuvos ribų aptiktų 305 šios rūšies paukščių šis aptiktas toliausiai. Visų žinomų Lietuvoje aptiktų 16 valstybių žieduotų liepsnelių, o tokį yra

71, atstumas tarp žiedavimo ir aptikimų vietų taip pat yra trumpesnis nei šio Portugalijoje aptikto paukščio.

Iki šiol gautais duomenimis Lietuvoje žieduotos liepsnelės užsienyje buvo aptiktos 27 Europos ir Afrikos valstybėse. Žiemojimo laikotarpyje daugiausia jų aptikta Pietų Europoje (Portugalija, Ispanija, Italija), Pietryčių Europoje (Balkanų šalys) ir vakarų Europoje (Prancūzija). Rečiau aptinkamos žiemojančios Britų salose, Belgijoje, Nyderlanduose, Šveicarijoje, Austrijoje, Vokietijoje. Nemažai, net 17 jų aptikta ir šiauriniame Afrikos pakraštyje (Maroke, Alžyre, Tunise), o viena – Maltos saloje Viduržemio jūroje tarp Sicilijos ir Afrikos. Tai jų žiemojimo arealas. Negausiai žiemojančios liepsneles, ypač pastarosiomis nešaltomis žiemomis, aptinkamos ir Lietuvoje, dažniausiai prie ne-

© Artūras Katkus

Lietuvoje žieduotos ir Portugalijoje, toliausiai nuo žiedavimo vietas Lietuvoje aptiktos liepsnelės žiedavimo ir aptikimo vietas (atitinkamai, raudona ir žalia žymės) sujungtos linija. Žemėlapyje skaičiais išrašyta kiekvienoje valstybėje aptiktų Lietuvoje žieduotų liepsnelių skaičius (išrašas prieš brūkšnelį) ir Lietuvoje aptiktų toje valstybėje žieduotų liepsnelių skaičius (išrašas po brūkšnelio).

didelių neužalusiu upelių, versmių. Ar tai vietiniai, ar atskridę iš šiauresnių kraštų paukščiai, neaišku.

Šie paukščiai, gana dažnai, ypač migracijų ir žiemojimo laikotarpiais, aptinkami ir žmogaus kaimynystėje – prie sodybų, gyvenvietėse, soduose, miestų ir miestelių parkuose ar kituose želdiniuose – todėl daug jų žūstą dėl žmogaus kaimynystės ir žmonių veiklos. Tokią išvadą galima padaryti pagal žieduotų liepsnelių žuvimo priežastis. Iš Lietuvoje žieduotų ir užsienyje aptiktų liepsnelių beveik pusę (150 iš 305) aptiktos negyvos, iš kurių 103 paukščių žuvimo priežastys žinomas: net 39 individai žuvo nutverti kačių, 25 žuvo atsirenkę į pastatų langų ar vitrinų stiklus, 21 žuvo numuštas transporto priemonių, o 12 paukščių buvo nušauti ar sugauti ir nužudyti. (Pietų Europos kraštose net smulkiajų paukščių medžioklė ir jų gaudymas įvairiausiomis priemonėmis, deja, klesti ir šiai laikai). Nesunku suskaičiuoti, kad ne mažiau kaip 64,7 proc. paukščių žuvo ar buvo nužudyti dėl žmonių veiklos. Nėra jokios abejonės, kad šis procentas yra didesnis. Juk tikrai kažkiek iš 47 paukščių, kurių žūties priežastys neįvardintos, tikrai žuvo dėl jau ankščiau paminėtų priežasčių, t. y. dėl žmogaus veiklos. Dėl didelio mirtingumo šie paukščiai nėra ilgaamžiai, bet pavieniams individams pasiseka išgyventi tikrai ilgai. Ilgiausiai išgyvenusios liepsnelės amžius buvo daugiau nei 19 m. ir 4 mén. (<https://euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4>).

/euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4). Žinomas ilgiausias Lietuvoje žieduotas liepsnelės amžius yra tik apie 4 m. ir 1 mén.

THE LONGEST MIGRATION DISTANCE OF ROBIN RINGED IN LITHUANIA

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. Although the information was only received in March 2024, a Robin ringed in Lithuania on 30 August 2018 was recovered in Portugal ($37^{\circ}33'N$, $8^{\circ}0'53"E$) on 7 December 2018. This individual was the 5th ever Lithuanian-ringed Robin to be recovered in Portugal and, at 3045 km between ringing and recovery locations (the two connected by a line on the accompanying map), it constitutes the longest recorded distance among both the 305 Robins ringed in Lithuania and recovered abroad and the 71 foreign-ringed Robins recovered in Lithuania. 64.7% of all Robins recovered abroad have died in circumstances related to human activity, including hunting, road-kill, etc. On the accompanying map, the first figure relates to the numbers of Robins ringed in Lithuania and recovered in that country, while the second figure is that of Robins ringed in that country and recovered in Lithuania.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2024 M. PAVASARI

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

2024 m. pavasarį Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai ir jų talkininkai sužiedavo 94 rūšių 11 620 paukščių (kovo mėn. sužieduoti 37 rūšių 4643 paukščiai, balandžio mėn. – 50 rūšių 5736 paukščiai, o gegužės mėn. – 58 rūšių 1241 paukštis). Daugiausia per pavasarį sužieduota alksninukų (4023), didžiųjų zylių (2586), mėlynųjų zylių (841), paprastųjų nykštukų (531) ir liepsnelių (430).

Ventės rage paukščiai ši pavasarį daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklėmis, kovo 29 d. iškelta didžioji žemutinė gaudyklė.

Ši retesnių ar retai žieduotojams patenkancių paukščių sugautas ir sužieduotas kukutis (*Upupa epops*) – balandžio 12 d. (V. Eigirdas), ilgauodegė zylė (*Aegithalos caudatus europaeus*) – kovo 26 d. (V. Jusys), 13 sodinių nedrinukų (*Acrocephalus dumetorum*) – gegužės 19–31 d. (V. Eigirdas, V. Jusys, G. Šlušnytė), mėlynugraklė (*Luscinia svecica*) – gegužės 18 d. (V. Eigirdas), geltonoji kielė (*Motacilla flava thunbergi*) – gegužės 10 d. (V. Jusys) ir gegužės 18 d. (V. Eigirdas).

2024 m. pavasarį sugauti 36 paukščiai, žieduoti ne Ventės rage. Sugauti 3 olandiškais žiedais ARN-HEM žieduoti paukščiai (alksninukai), 1 ispanišku BARCELONA (alksninukas), 3 belgiškais BRÜSSELS (juodagalvė devynbalsė, mažoji krakšlė ir alksninukas),

2024 m. pavasarį Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužieduota
1.	Alksninukas (<i>Spinus spinus</i>)	4 023
2.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	2 586
3.	Mėlynoji zylė (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	841
4.	Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	531
5.	Liepsnelė (<i>Erythacus rubecula</i>)	430
6.	Juodagalvė devynbalsė (<i>Sylvia atricapilla</i>)	316
7.	Paprastasis čimčiakas (<i>Acanthis flammea</i>)	305
8.	Pilkoji pečialinda (<i>Phylloscopus collybita</i>)	281
9.	Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	204
10.	Paprastasis kikilis (<i>Fringilla coelebs</i>)	153
11.	Langinė kregždė (<i>Delichon urbicum</i>)	141
12.	Žaliukė (<i>Chloris chloris</i>)	128
13.	Dagilis (<i>Carduelis carduelis</i>)	120
14.	Pilkoji devynbalsė (<i>Currucा currucă</i>)	118
15.	Karietaitė (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	106
16.	Svilikas (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	98
17.	Rudoji devynbalsė (<i>Currucă communis</i>)	73
18.	Ežerinė nendrinukė (<i>Acr. schoenobaenus</i>)	72
19.	Sodinė devynbalsė (<i>Sylvia borin</i>)	71
20.	Svilikėlis (<i>Serinus serinus</i>)	70
21–94.	Kitos rūšys	945
Iš viso: 94 rūšys		11 620

5 lenkiškais GDANSK (didžiosios zylės), 3 vokiškais HELGOLAND (alksninukai), 3 vokiškais HIDDEN-SEE (2 didžiosios zylės ir alksninukas), 1 lietuvišku

Pirmai 2024 m. langinė kregždė (Delichon urbicum) Ventės rage sužieduota balandžio 12 d.

© Vytautas Jusys

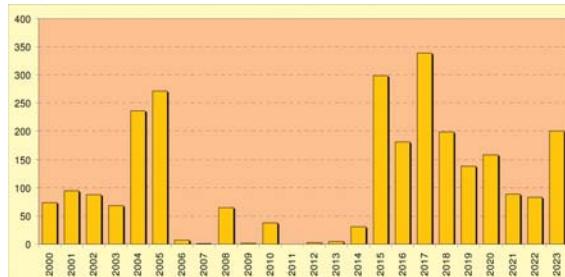
Pirmai 2024 m. paprastoji kiauliuikė (Saxicola rubetra) Ventės rage sužieduota balandžio 25 d.

© Vytautas Jusys

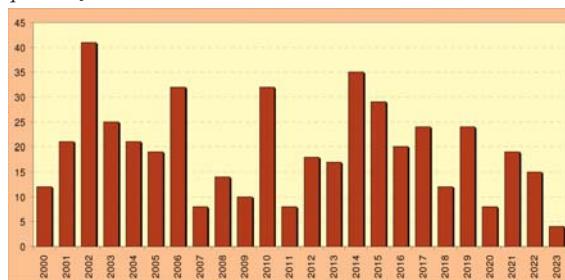

Pirmai 2024 m. paprastoji tošinukė (Hippolais icterina) Ventės rage sužieduota gegužės 1 d.

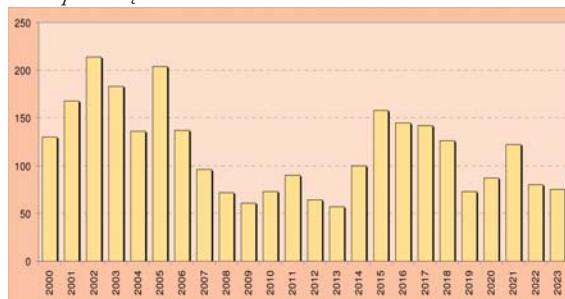
© Gabrielė Šlušnytė

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 2669 langines kregždes. Vidutiniškai per metus – 111 šios rūšies paukščių

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 468 paprastąsių kiauliuikės. Vidutiniškai per metus – 19–20 šios rūšies paukščių

2000–2024 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 2793 paprastąsių tošinukės. Vidutiniškai per metus – 116 šios rūšies paukščių.

2000–2024 m. rūdeniais VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 135 215 paukščių

Keliama didžioji žemutinė gaudyklė. Venteš ragas, 2022-03-29 © Vytautas Jusys

Kukutis (*Upupa epops*).
Venteš ragas, 2024-04-12 © Vytautas Eigirdas

LITHUANIA (alksninukas), 3 Jungtinės Karalystės LONDON (2 alksninukai ir paprastasis varnėnas), 1 estišku MATSALU (alksninukas), 4 rusiškais MOSKVA (langinė kregždė, alksninukas, pilkoji devynbalsė ir karklinė nendrinukė), 3 prancūziškais PARIS (mėlynoji zylė, mažoji krakšlė ir alksninukas), 1 čekišku PRAHA (paprastasis čimčiakas), 3 latviškais RIGA (alksninukas, žaliukė ir juodasis strazdas), 1 ispanišku SPAIN (alksninukas), 1 švedišku STOCKHOLM (alksninukas).

2024 m. pavasarį Venteš rage daugiausia paukščių sugauta voratinklinėmis gaudyklėmis © Vytautas Jusys

Ilgauodegės zylė (Aegithalos caudatus caudatus ir Aegithalos caudatus europaeus). Ventės ragas, 2024-03-26 © Vytautas Jusys

2000–2024 m. pavasariais Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 135 215 paukščių. Daugiausia pavasarį sužieduota 2020 m. (15 004 paukščiai), 2017 m. (12 004) ir 2024 m. (11 620). Mažiausiai – 2006 m. (1295), 2008 m. (1741) ir 2002 m. (2204). Vidutiniškai 2000–2024 m. laikotarpiu kiekvieną rudenį sužiedavome po 5409 paukščius.

2024 m. pavasarį paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai ir žieduotojai talkininkai – Vytautas Jusys, Vytautas Eigirdas, Kristina Jusienė, Gabrielė Šlušnytė, Austėja Jusytė, Miglė Jusytė, Antanas Petraška, Ugnė Kuzminskaitė, Sigita Eigirdienė ir Julius Morkūnas.

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto svetainėje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION IN SPRING 2024

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 11,620 birds of 94 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in spring of 2024. The most numerous were Eurasian Siskin (4023), Great Tit (2586), Blue Tit (841), Goldcrest (531) and European Robin (268).

To put this into context, a total of 135,215 birds were ringed during the spring months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000-2024, an average of 5,409 per spring.

Geltonoji kielė (Motacilla flava thumbergi). Ventės ragas, 2024-05-10 © Vytautas Jusys

Šarka (Pica pica). Ventės ragas, 2024-03-24 © Vytautas Eigirdas

This spring, 36 birds were caught at Ventės Ragas that had been previously ringed elsewhere: six in Germany (four Eurasian Siskins and two Great Tits), five in Poland (Great Tits), four in Russia (House Martin, Eurasian Siskin, Lesser Whitethroat and Marsh Warbler), three each in the Netherlands (Eurasian Siskin), Belgium (Blackcap, Eurasian Siskin and Reed Warbler), the United Kingdom (two Eurasian Siskin and one Common Starling), France (Blue Tit, Reed Warbler and Eurasian Siskin) and Latvia (Eurasian Siskin, Greenfinch and Blackbird), two in Spain (Eurasian Siskin) and singles at another location in Lithuania (Eurasian Siskin) as well as in Estonia (Eurasian Siskin), the Czech Republic (Common Redpoll) and Sweden (Eurasian Siskin).

*Langinė kregždė (Delichon urbicum).
Ventės ragas, 2008-08-15 © Vytautas Jusys*

Nėra vabzdžių, nėra paukščių

Pagal „BirdLife International“ parengė
Saulius KARALIUS

Turbūt ne vienas Lietuvos vairuotojas yra pastebėjęs, kad metams bėgant, važiuojant keliais ir greitkeliais, priekinis automobilio stiklas darosi vis švaresnis ir reikia jidéti žymiai mažiau pastangų, kad jį nulyvoti nuo ištiškusių vabzdžių liekanų. Atrodytų, kad tuo galima džiaugtis, bet džiaugsmo čia yra išties nedaug. Nors Lietuvoje vabzdžių populiacijų mažėjimo tendencijos ir nebuvu tirtos, tačiau remiantis kitų Europos šalių tyrimų rezultatais galima teigti, kad jos yra labai panašios, juolab, kad kai kurių foninių vabzdžialesių paukščių rūšių tyrimo rezultatai tikrai nedžiugina.

Vienas kertinių veiksnių, lemiančių sėkmingą migruojančių paukščių kelionę į žiemavietes ir atgal yra maisto ištekliai, kuriuos jų kelyje teikia nepapras tai įvairus vabzdžių pasaulis. Nepriklausomai nuo migruojančių paukščių dydžio šie maži sutvėrimai lemia sparnuočių kelionės laiką, trukmę bei galutinę kelionės sėkmę. Tai ypatingai akivaizdu keliaujančių paukščių poilsio vietose, kur vabzdžių gausos maksim

mumas paprastai sutampa su paukščių parskridimo laiku. Deja, vabzdžių populiacijų ateitis yra gana niūri. Kaip parodė atlikti tyrimai, vabzdžių gausa pastaraisiais dešimtmečiais Europoje yra sumažėjusi apie 70 procentų. Didžiojoje Britanijoje ir Vokietijoje tarp 2004 ir 2022 metų yra nustatyta nerimą keliantis 63,7 procento vabzdžių populiacijos susitraukimas. Vokietijoje agrariniame landšafte atlikti tyrimai parodė, kad nuo 1989 iki 2016 metų skraidančių vabzdžių biomasė šioje zonoje sumažėjo 76 procentais. Panašūs duomenys gauti ir Danijoje, kur tiriant numuštu skraidančių vabzdžių skaičių intensyviuose automobilių keliuose nuo 1997 iki 2017 metų buvo nustatytas apie 80 procentų vabzdžių biomasės sumažėjimas. Nors Prancūzijoje dar trūksta duomenų, bet manoma, kad situacija čia yra panaši kaip ir kaimyninėse šalyse.

Žmogaus ūkinė veikla, lemianti buveinių susitraukimą, klimato kaitą, žemės ūkio intensyvinimas, invazinės rūšys bei perteklinis sintetinių cheminių preparatų naudojimas yra pagrindiniai veiksnių, nulemiantys drastišką vabzdžių populiacijos mažėjimą Europoje. Didžuliai žemės plotai yra paversti visiškai ne-

Paprastasis varnėnas (*Sturnus vulgaris*).
Platiniškės, Vilniaus r., 2024-05-06 © Darius Mizeikis

Paprastoji medšarkė (*Lanius collurio*).
Vilniaus r., 2022-08-09 © Rokas Mizeikis

palankia aplinka vabzdžiams ir kitiems laukiniams gyvūnams iš esmės dėl ūkininkavimo praktikos intensyvinimo. Labai svarbūs biojųvairovei gamtiniai elementai, tokie kaip dirbamų laukų krūmynų ar gyvatvorių remizės deja, nyksta nerimą keliančiu greičiu. Monokultūros, kuriose biojųvairovė ir taip yra labai menka, gausiai apdorojamos pesticidais.

Turint omenyje kokį nepaprastai svarbų vaidmenį vabzdžiai vaidina ekosistemų pusiausvyroje ir koks tai yra svarbus maisto šaltinis paukščiams bei kitiems laukiniams gyvūnams, jų populiacijos mažėjimas yra didelis ekologinis iššūkis, keliantis pavojų jautriai biojųvairovės pusiausvyrai. Vabzdžių populiacijų mažėjimas paukščių migracijų kelyje kelia tiesioginę grėsmę ir pastarųjų populiacijoms. Baltymais turttingų vabzdžių trūkumas gali susilpninti paukščių imuninę sistemą dėl ko mažėja vislumo sėkmė bei didėja mirtinumo pavojus tiek jaunikliams tiek ir suaugusiems paukščiams. Pvz. mūsų nacionalinis paukštis baltasis gandras savo kelionėse pro subsacharinę Afriką minta daugiausiai dviejų rūšių *Locusta gentiles* skėriais todėl šių tiesiasparnių sumažėjimas gali tiesiogiai paveikti baltujų gandrų sveikatos būklę bei apskritai migracijos sėkmę. Išties, darni ūkininkavimo politika turi už-

tikrinti darnų gamtos ir ūkininkavimo praktikos sugyvenimą. Tik tokiu būdu mes užtikrinsime, kad atėinačiomis kartomis neteks taisityti tų ekologinių klaidų, kurios jau gali būti neištaisomos.

© Arūnas Čerkauskas

Neįprasta gulbės giesmininkės perėjimo vieta

Arūnas ČERKAUSKAS

Pirmas gulbės giesmininkės perėjimo atvejis Lietuvoje registruotas Nemuno deltoje 1965 m. (kitais šaltiniuose 1973 m.). Apie 2000 m. šalyje perėjo 15–20 porų daugiausia žuvininkystės ūkių tvenkiniuose. Sparčiai šalyje plisti pradėjo tik šio amžiaus pradžioje, kai perinčios poros išplėtė savo ekologinę nišą užimdamos seklius eutrofinius vandens telkinius: visų pirma baigė kolonizuoti beveik visų žuvininkystės ūkių tvenkinius, vėliau – užlietus durpynus, bebravietes, užpelkėjusias lomas ir panašias buveines. Remiantis paskutiniais duomenimis, 2013–2018 m. šalyje perėjo 250–400 porų. Gulbės lizdus krauna salelėse ar seklumose, t. y. lizdas visada supamas vandens. Atliekant paukščių apskaitas Čivylių žuvininkystės tvenkiniuose, Rokiškio r. 2024-04-24 aptiktas gulbės giesmininkės lizdas sukrautas neįprastoje vietoje – ant tvenkinių pylimo. Lizdas iš dviejų pusių pasiekiamas sausuma bet kokiam keturkojui plėšrūnui. Visgi gulbės geba apsiginti nuo lapių ir mangutų. Šiuo atveju patelė tupėjo lizde, patinas budėjo tvenkinyje greta. Lauksime sėkmingos vados!

© Arūnas Čerkauskas

© Vytautas Jusys

Keršuliai perėjo tame pačiame lizde

Vytautas JUSYS

2022 m. balandžio mėn. keršuliai įsikūrė Ventės rago sodyboje. Lizdą susikrovė dygiojoje eglėje apie 4 m aukštyje ant šakų apie 2 m nuo kamieno. Sudėjo du kiaušinius ir išaugino abu jauniklius.

Nustebino tai, kad, matyt, ta pati keršulų pora čia sugrįžo 2023 ir 2024 m. Jie naujo lizdo nekrovė, tik atnaujino senajį ir vėl perėjo, tačiau nesėkmingai – kiaušiniai kažkur dingo ir paukščiai persikėlė į kitą vietą.

Keista tai, kad keršuliai tame pačiame lizde perėjo net trejus metus iš eilės. Paprastai jie kasmet krauna naują lizdą. Ir šis trejus metus krautas lizdas atrodė didesnis nei kitų keršulų lizdai.

© Igors Semjonovas

Neįprasta paprastojo varnėno lizdavietė

Igoris SEMIONOVAS

2024-05-12 aptikau neįprastą paprastojo varnėno lizdavietę Vilemuose, Kauno r. Maždaug 1,2 m aukščio metalinis tuščiaviduris stulpas, anga į jį apie 1 m aukštyje. Viršuje įstattytas tuščias plastikinis vazonas. Jį pakėlus gūžtoje maisto pradėjo prašyti 5 jau ūgtelėję varnėno jaunikliai. Pasitraukus abu tévai pradėjo toliau maitinti jauniklius.

2024-04-17 pakelės laukuose tarp Nevėžio ir Raguvėlės tundrinių ir baltakakčių žąsų buriuje stebėta neįprastos spalvos žąsis
© Arvydas Stake

Margas juodasis strazdas

Vytautas EIGIRDAS

Ventės rago ornitologinėje stotyje 2024-05-22 į tinklus pakliuvo nejprastos spalvos suaugės juodasis strazdas. Paukštis buvo leukistas. Visame paukščio apdare (išskyrus uodegą) buvo nemažai baltos spalvos plunksnų. O įdomiausia, kad jis jau turejo žiedą. Paaškėjo, kad tai Ventės rage 2022-04-30 Ugnės Kuzmickaitės žieduotas paukštis (išperėtas 2021 m.). Tačiau žiedavimo metu paukštis leukizmo požymį dar neturėjo.

Juodasis strazdas (*Turdus merula*).

Ventės ragas, 2024-05-22 © Vytautas Eigirdas

Juodasis strazdas (*Turdus merula*).

Ventės ragas, 2022-04-30 © Ugnė Kuzminskaitė

Pilkoji varna (*Corvus cornix*) ilgu snapu pastebėta 2024-03-19 Klaipėdoje. Pasigrožėje šalmine antyte, jau sukome link mašinos, bet visai šalia Žardės tvenkinio neaukšto medžio viršutinėse šakose pamačiau paukštį nejprastu snapu. Tokius jau buvau mačiusi žurnale „Paukščiai“, tačiau pamatyti ir pačiai nufotografioti – naujiena. Buvo nebaikšti, šalia pievutėje lesiojo kitos pilkosios, ten ji ir liko
© Dalia Stalauskienė

2024-03-05 Nemuno deltoje ties Sausgalviais tundrinių žąsų (*Anser serrirostris*) būryje stebėtas vienas šviesesnių plunksnų individus
© Vytautas Jusys

2024-01-15 Darbėnų miestelyje, Kretingos r., matytas naminis žvirblis (*Passer domesticus*), patinas, kurio didžiosios plasnojamosios plunksnos buvo Baltos © Denisas Nikitenka

2024-04-02 Nidoje stebėtas naminis žvirblis (*Passer domesticus*), patinas, kurio sparne buvo Baltų plunksnų © Rokas Bagdzevičius

2024-04-09 Ventės rage tarp sugautų paprastųjų čimčiakų (*Acanthis flammea*) pasitaikė vienas su gelsvo atspalvio dėme viršugalvyje © Vytautas Eigirdas

2024-04-06 Panevėžio r. dideliamė žąsų būryje (maždaug 2000 paukščių) stebėtas galimai kanadinės berniklės ar šiaurinės kanadinės berniklės hibridas su kažkuria iš *Anser genties* žąsų. Panašių įvairių rūšių žąsų ir berniklių hibridų Lietuvoje periodiškai aptinkama per migracijas, dažniausiai pajūrio regione © Robertas Akstinas

2024-04-12 Užgirių k., Liudvinavo sen., Marijampolės sav., stebėta neiprasta kuosa (*Coloeus monedula*). Jos sparnuose, ant krūtinės, pilvo ir galvos buvo Baltų plunksnų © Vaidas Karpavičius

2024-04-10 Vilniaus r. stebėtas baltais juodai margas juodasis strazdas (*Turdus merula*), patinas © Deividas Belovas

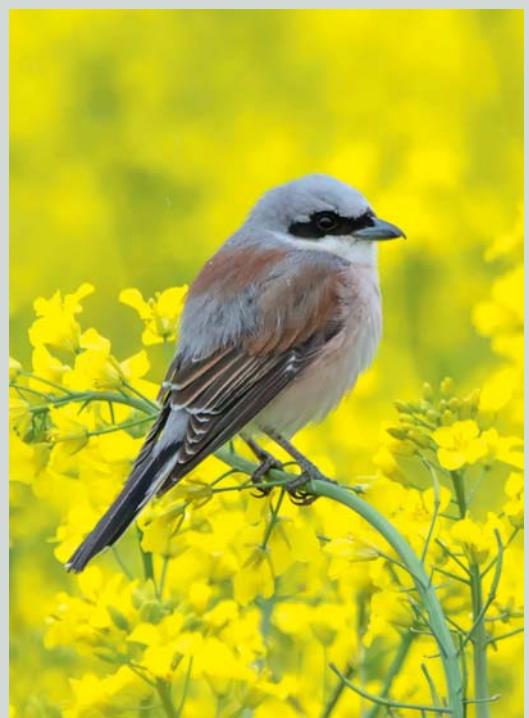
2024-03-16 Ventės rage sugautas juodasis strazdas (*Turdus merula*), jaunas patinas, kurio krūtinėje ir ant sparnų buvo šviesiai raudū plunksnų © Vytautas Eigirdas

2024-05-06 Ventės rage į didžiąją paukščių gaudyklę įkliuvo porelė paprastųjų čivilių (*Linaria cannabina*). Patinas (vyresnis nei antrų kalendorinių metų) išsiskyrė tuo, kad krūtinėje neturėjo raudonos spalvos plunksnų. Nuo patelės skyrišti tik gelsvomis krūtinės plunksnomis ir pilkesne galva © Vytautas Jusys

2024-04-06 Nemuno deltos pievose ties Stankiškiais stebėta aktyviai besimaitinanti paprastoji pempė (*Vanellus vanellus*). Ji neturėjo dalies posnapio. Netoliiese buvo ir patinas. Matyt, ruošiasi perėti © Igoris Semionovas

2024-05-09 rapsų lauke netoli Juodiškių užtvankos Vilainių sen., Kėdainių r., stebėta paprastoji medšarkė (*Lanius collurio*), patinas, kurio nugaroje buvo rusų plunksnų © Jurate Jodeikiene

© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie pilkają žąsi

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinojote.

Kūno ilgis iki 90 cm. Svoris iki 4,5 kg. Išskleistų sparnų ilgis nuo 147 iki 180 cm.

Kojos vakarų populiacijose yra oranžinės spalvos, o rytų – rausvai raudonos spalvos.

Paprastų perskridimų metu skraido gana žemai, bet migracijų metu būrys žąsų skrenda aukštai, apie 6–7 km aukštynė.

Įprastai nenardo, bet gali nardyti pavojaus atveju, dažniausiai „sėrimosi“ metu, kai negali skraidioti.

Lizdą krauna patelė ir peri taip pat tik ji, patinas jai nepadeda, tik kartais pavaduoja, bet laikosi šalia lizdo ir užsiima teritorijos apsauga.

Dėtyje paprastai 4–6 kiaušiniai, nors pasitaiko dėčių, kuriose būna nuo 3 iki 12 kiaušinių.

Kiaušinis sveria nuo 140 iki 240 g (palyginimui: paprastojo nykštuko kiaušinis sveria apie 1,3 g).

Pavojaus atveju jauniklius gina patelė, o patinas paprastai pasišalina.

Jeigu pilkosios žąsies jauniklius užaugina naminė žąsis, jie vis tiek rudenį išskrenda į žiemojimo vietas su

laukinėmis žąsimis. Pavasarį dalis sugrižta pas žmogų, bet dauguma lieka gyventi su laukinėmis žąsimis.

Lietuvoje gyvenančios pilkosios žąsys žiemočiai skrenda netoli, įprastai į Lenkijos, Vokietijos pajūrį.

Turi savo kalbą, kurioje galima išskirti iki 10 skirtingų garsų reikšmių.

Gamtoje gyvena iki 20 metų, o nelaisvėje gali išgyventi ir iki 30 metų.

Iš pilkųjų žąsų yra kilusios naminės žąsys. Egipte jau 2200 m. pr. m. e. jos buvo veistos kaip naminės žąsys.

Žąsų plunksnomis žmonės rašė net iki XIX a. pabaigos.

Žąsų garbei pavadinčias asteroidas Nr. 8435.

Senovės Egipte hieroglifas, kuriame pavaizduota žąsis, reiškė „sūnus“.

Senovės Romoje žąsis buvo nacionalinis simbolis, reiškiantis ištikimybę ir budrumą.

Senovės Graikijoje žąsys buvo laikomos šventais paukščiais.

Parengė Robertas AKSTINAS

Smailiauodegė antis (Anas acuta), patinas. Žardės tvenkinys, Klaipėda, 2024-03-17 © Gražina Žiliūtė

Brastiniai tilvikai (Tringa ochropus). Amalvas, Marijampolės r., 2024-04-07 © Renata Jusevičienė

Žurnalo kaina – 3,00 Eur